

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
кафедра мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії**

**ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОРЕЙСЬКИХ КАЗОК
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

Кваліфікаційна робота

освітнього ступеня «магістр»

студентки II курсу магістратури

освітньої програми

**«Східна філологія, західноєвропейська мова та
переклад: корейська мова і література»,**

спеціальність – 035 «Філологія» (035.066 Філологія

(східні мови та літератури (переклад включно),

перша – корейська)

Аліна Леонідівна СКИДОНЕНКО

Науковий керівник:

асист. Анастасія НАЛІМОВА

«Допущено до захисту»

Протокол засідання

кафедри мов і літератур

Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

протокол №_12_від «17» квітня 2024 року

завідувач кафедри _____ (підпис)

доц. Наталія ІСАЄВА

КИЇВ

2024

АНОТАЦІЯ

Дане дослідження спрямоване на вивчення та аналіз лексико-семантичних особливостей перекладу корейських казок українською мовою з урахуванням культурних та лінгвістичних особливостей обох мовних та культурних середовищ. Наукова новизна дослідження полягає у комплексному підході до аналізу лексико-семантичних особливостей корейських казок та їх українських перекладів, що дозволяє глибше зрозуміти особливості відтворення культурних і семантичних аспектів в перекладі. Об'єктом дослідження є корейські казки, а предметом – їх переклад українською мовою з використанням різних перекладацьких трансформацій. Метою роботи є аналіз лексико-семантичних та культурних аспектів перекладу, визначення ефективних перекладацьких стратегій та виявлення труднощів, що виникають під час перекладу корейських казок.

Для досягнення цієї мети були обрані методологічні підходи, спрямовані на аналіз лексичних трансформацій, типів перекладу та культурної адаптації, що дозволило з'ясувати особливості перекладу казок різних жанрів та стилів. Основні методи, використані у дослідженні, включають зіставний аналіз оригінальних та перекладених текстів, структурно-семантичний аналіз, а також типологічне порівняння мов, що дозволяє виявляти ключові лексичні та семантичні розбіжності, які можуть впливати на переклад. Також було виявлено, що найчастіше у досліджуваних корейських казках було застосовано лексичні трансформації, що включають заміну, вилучення, додавання, генералізацію, конкретизацію, компенсацію втрат, перестановку.

Результати дослідження підкреслюють необхідність комплексного підходу до перекладу казок, з урахуванням культурних, лінгвістичних та естетичних аспектів для досягнення високої якості перекладу та збереження автентичності оригіналу у новому мовному та культурному середовищі.

Ключові слова: корейська казка, лексико-семантичний аналіз, культурна адаптація, лексичні трансформації.

ABSTRACT

This study is aimed at studying and analyzing the lexical and semantic features of the translation of Korean fairy tales into Ukrainian, considering the cultural and linguistic features of both linguistic and cultural environments. The scientific novelty of the study consists in a comprehensive approach to the analysis of the lexical-semantic features of Korean fairy tales and their translations into Ukrainian, which allows for a deeper understanding of the specifics of the reproduction of cultural and semantic aspects in the translation. The object of research is Korean fairy tales, and the subject is their translation into Ukrainian using various translation transformations. The purpose of the work is to analyze the lexical and semantic, cultural aspects of translation, to determine effective translation strategies and to identify difficulties that arise during the translation of Korean fairy tales.

To achieve this goal, methodological approaches aimed at the analysis of lexical transformations, types of translation and cultural adaptation were chosen, which made it possible to clarify the peculiarities of the translation of fairy tales of various genres and styles. The main methods used in the research include comparative analysis of original and translated texts, structural-semantic analysis, as well as typological comparison of languages, which allows identifying key lexical and semantic differences that can affect translation. It was also found that lexical transformations, including replacement, omission, amplification, generalization, particularization, compensation of loss, rearrangement, were used most often in the studied Korean fairy tales.

The results of the study emphasize the need for a comprehensive approach to the translation of fairy tales, considering cultural, linguistic and aesthetic aspects in order to achieve high quality translation and preserve the authenticity of the original in a new linguistic and cultural environment.

Keywords: Korean fairy tale, lexical and semantic analysis, cultural adaptation, lexical transformations.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОРЕЙСЬКИХ КАЗОК	8
1.1 Особливості та види корейських казок	6
1.2 Система персонажів корейських казок	11
1.3 Лексико-семантичний аналіз вибраних казок	16
Висновки до першого розділу	28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОРЕЙСЬКИХ КАЗОК	32
2.1 Особливості перекладу корейського казкового дискурсу	32
2.2 Трансформації перекладу казкового дискурсу	39
2.3 Потенційні труднощі перекладу та способи їх подолання	59
Висновки до другого розділу	62
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70

ВСТУП

Протягом останніх десятиліть перекладацька сфера пройшла значний етап розвитку, що обумовлено процесами міжнародних відносин, глобалізацією та соціально-економічними змінами. Міжнародні трансформації впливають на міжкультурні комунікації, сприяючи безперервному обміну знаннями та культурною спадщиною. Особливе значення у перекладацькому контексті має художня література, яка дозволяє не лише передати унікальну історію, традиції та цінності народу, але й допомагає зрозуміти сутність іншого менталітету та світогляду. Через переклад художніх творів читач може зануритися у світ, який створив автор, відчувати себе частиною цього світу. Пізнання іноземної культури, звичаїв створює зв'язок між різними країнами та націями, сприяючи обміну знаннями, думками та історіями.

За останнє століття, коли епіцентр економічного розвитку зсунувся до Азії, значно підвищився інтерес до орієнталістики. Уже у XIX столітті Корейський півострів привертав увагу світової спільноти. Після військового конфлікту між Корейською Народно-Демократичною Республікою та Республікою Корея, відомого як Корейська війна (1950-1953), Республіка Корея продемонструвала світу економічне диво. Відкрившись для світу, вона стала об'єктом уваги іноземних підприємців, політиків та вчених. Цей інтерес до країни безперечно пов'язаний з інтересом до її мови, яка вважається ключовим засобом сприйняття економічного, політичного, наукового та культурного досвіду. Сьогодні все більше корейських текстів потребує якісного перекладу: від історичних документів до художньої літератури.

Актуальність теми. Тема перекладу корейських казок українською мовою є вкрай актуальною в сучасному глобалізованому світі, де культурний обмін стає все більш інтенсивним. Зростання зацікавленості до культури Республіки Корея в Україні, зокрема через популяризацію корейської музики, кінематографу, традицій та літератури, вимагає глибшого розуміння та відтворення культурних особливостей у перекладах. Казки як носії культурних кодів та цінностей відіграють ключову роль у цьому процесі. Дослідження лексико-семантичних

особливостей перекладу корейських казок українською мовою має велике значення в контексті сучасної міжкультурної комунікації та вивчення літературних традицій різних народів.

Мета дослідження: виявлення та аналіз лексико-семантичних особливостей корейських казок та їх перекладів українською мовою.

Завдання дослідження:

- вивчення теоретичних аспектів перекладознавства, лінгвістики та культурології, необхідних для аналізу перекладів;
- аналіз лексико-семантичних особливостей корейських казок;
- систематизація та класифікація виявлених особливостей;
- аналіз перекладацьких методів та трансформацій в українському перекладі корейських казок.

Об'єкт дослідження: корейські народні та авторські казки та їх переклади.

Предмет дослідження: лексико-семантичні особливості перекладу корейських казок українською мовою.

Матеріалом дослідження є казки з антології корейського фольклору 한국전래동화집; збірка казок Чхве Намсона 조선 역사 및 민속사상의 혼, 한국의 호랑이, 열화당; казки 가장 잘 차린 제사상, 구렁덩덩 신선비, 귀신 골탕먹이기, 꼭두각시와 목도령, 흥부와 놀부, 콩쥐 팥쥐, 심청전.

Методи дослідження включають метод зіставного аналізу оригінального та перекладного текстів, компаративний метод, структурно-семантичний аналіз.

Новизна дослідження полягає у комплексному підході до аналізу лексико-семантичних особливостей корейських казок та їх перекладів українською, що дозволяє глибше зрозуміти специфіку відтворення культурних і семантичних аспектів в перекладі.

Практичне значення роботи виявляється у розробці методичних рекомендацій для перекладачів, що сприятиме підвищенню якості перекладів

корейської літератури українською мовою, а також сприяє кращому розумінню і взаємоприйняттю культурних цінностей обох народів.

Структура й обсяг. Робота складається зі вступу, двох розділів та висновків до них, загального висновку, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи – 70 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОРЕЙСЬКИХ КАЗОК

1.1 Особливості та види корейських казок

Літературна та народна казка належить до художнього функціонального стилю та відноситься до малого прозаїчного жанру розповіді. Літературна казка виникла як результат переосмислення народної казки та введення її в літературну практику, що підтверджує її нерозривний зв'язок з народним корінням. Інколи цей процес розглядається як «результат прямого перенесення фольклорного жанру в авторську художню систему» [11, с. 230].

Серед різних визначень найбільш повним вважається формулювання Л. Брауде, яка визначає літературну казку як «авторський художній прозаїчний або поетичний твір, заснований на фольклорних джерелах або вигаданий самим автором, але завжди підпорядкований його волі» [11, с. 230] Це переважно фантастичний твір, що описує дивовижні пригоди традиційних або вигаданих казкових персонажів та, у деяких випадках, спрямований на дітей, де чудеса відіграють важливу роль у розвитку сюжету.

У рамках даного дослідження корейська казка розглядається як самостійний жанр художньої літератури, що має коріння у багатовіковій фольклорній традиції. Аналіз казки в корейському контексті з урахуванням теорії інтертекстуальності передбачає розгляд традиційних формул у двох аспектах. По-перше, це визначення належності конкретного тексту до певного типу чи жанру, що передбачає часткове розуміння тексту через призму його відповідності вимогам жанру, до якого він належить. По-друге, це встановлення взаємозв'язків між різними текстами, включаючи текстову алюзію, тобто наявність у тексті вербальних відгомонів або навмисне відтворення елементів іншого тексту.

Багато дослідників казок з позицій літературознавства та фольклористики наголошують на тому, що казковий світ є відображенням унікального та захоплюючого вигаданого світу. Цей світ, розгорнутий перед читачем у всій різноманітності нереальних та фантастичних форм, пронизаний глибоким змістом та народною мудрістю. Кожне наступне покоління відкриває для себе

скарбницю народної казки, що є втіленням народного духу, його способу мислення та здатності пояснювати та оцінювати події [9, с. 21].

Казка, зокрема корейська, є не лише жанром фольклору, а й джерелом духовності та поезії, яке несе в собі пізнавальну мудрість [28, с. 5]. У казці відображаються первинні вірування – анімізм та шаманізм, релігійні концепції, зокрема конфуціанство та буддизм, їхня роль у житті народу. Варто зауважити, що казка, подібно до будь-якого літературного твору, має свою власну композицію та характерні лексичні, стилістичні та синтаксичні особливості.

Щоб зрозуміти корейську мову і культуру, правильно сприймати невербальні сигнали, важливо розуміти особливості світосприйняття корейців. Незважаючи на значну кількість досліджень казкового епосу сучасними дослідниками, системного аналізу семантики та лексики мовлення в корейських казках фактично ще не здійснено. Систематичні дослідження допомагають проаналізувати вплив казок на сучасну літературу та мову, щоб краще зрозуміти менталітет корейського народу. Без глибокого аналізу цієї проблематики важко зрозуміти специфіку світосприйняття корейців.

Науковий аналіз структурно-типологічних особливостей корейських казок здійснювався у роботах визначених літературознавців, серед яких варто відзначити Чве Інхака, що досліджував типологічні особливості казок, Чо Хіуна, праці якого спеціалізуються на аналізі персонажів корейських народних казок, а також Лі Боккю, автора класифікації казкових наративів, яка використовувалася у створенні «Великої серії корейського фольклору» [29, с. 3–5]. Варто зауважити, що на основі досліджень казкового епосу виникли передові фольклористично-літературознавчі школи, чії досягнення також будуть використані у цій роботі.

Таблиця 1.1

ІЕРОГЛІФИ У КОРЕЙСЬКИХ КАЗКОВИХ ТЕРМІНАХ

Ієрогліф	Вимова	Значення

神 話 傳 說 民 談	신 – шін	дух, бог, божество, надприродне
	화 – хва	слова, говорити
	전 – чон	передавати, передавати з покоління в покоління
	설 – соль	говорити, розповідати
	민 – мін	люди, народ, людство
	담 – дам	розповідати, говорити

З таблиці 1 визначаємо, що кожен ієрогліф (화, 설, 담) має спільний ключ – «говорити, розповідати». Наприклад, шін (신) вказує на духів, богів і надприродних істот, а термін шінхва (신화) може застосовуватися до казок, де є згадки про надприродні сили. Чонсоль (전설), який можна перекласти як «казка, що передається з покоління в покоління», відрізняється від міндам (민담), що означає казки про звичайних людей. У своїй роботі «Класифікація системи типів корейських казок» професор Сеульського Національного Університету Чо Доніль звертає увагу на різницю між цими термінами щодо головних героїв [27, с. 5].

Міфологічний світогляд предків є невід'ємною складовою будь-якої казки, оскільки саме міфи стали основою для формування узагальненого уявлення про світ у колективній свідомості. Міф представляє собою давню народну оповідь про природні явища, історичні події або фантастичні образи богів, героїв та уявних істот [22]. Міфи пояснюють важливі події та явища, що відбуваються у світі.

На противагу міфам, казка більш прив'язана до повсякденного життя та народних звичаїв, обрядів і родинного побуту. Міфи мають на меті описати реальність в цілому і розповідають про богів, героїв та міфічних істот, які встановлюють порядок речей. Їхній стиль відзначається урочистістю викладу, у той час як казки характеризуються простішою тематикою та використанням розмовної мови, численними прислів'ями та приказками [36]. Казки мають усталену композицію, яка створюється за допомогою стійких формотворчих елементів: постійних епітетів, повторів тощо [36].

Таблиця 1.2

ВІДМІННОСТІ МІЖ РІЗНИМИ ЖАНРАМИ СТОСОВНО ГОЛОВНОГО
ГЕРОЯ

Жанр	Шінхва (신화)	Чонсоль (전설)	Міндам (민담)
Протагоніст	Походження божественне або напівбожественне	Визначна чи відома людина	Звичайна або недалекоглядна людина
Тема	Головний герой засновує державу, стає батьком-засновником нації, або виконує інший героїчний вчинок за допомогою небесного покровителя чи батьків	Головний герой протистоїть авторитету або владі	Головний герой долає труднощі, часто в комічний спосіб
Розв'язка	Перемога головного героя	Проразка головного героя	Перемога головного героя

Ставлення до світу	Надприродні сили долають світ	Світ долає особистість	Звичайна особистість долає світ
---------------------------	-------------------------------	------------------------	---------------------------------

З табл. 1.2 видно, що шінхва (신화) та чонсоль (전설) мають суттєві відмінності одне від одного, тоді як міндам (민담) більше схожий на шінхва (신화), ніж на чонсоль (전설). У корейській міфології переважають міфи про походження нації, де надприродні сили впливають на людей та події на землі. За словами дослідника Г. Гулберта, корейські міфи відрізняються від інших тим, що божества діють у контексті людського життя і впливають на нього безпосередньо [24, с. 12]. Це робить їх менш самодостатніми, ніж боги в інших міфологіях. Щодо чонсоль (전설), їх специфіка ускладнює точну класифікацію, тому їх часто перекладають як «міф» або «легенда».

Міндам (민담) часто розповідає про звичайних людей, які здатні подолати труднощі завдяки своїй кмітливості чи хитроцям. Це протистоїть конфуціанським принципам, які підкреслюють необхідність порядку та встановлення місця для кожного. Таким чином, аналіз казок передбачає врахування специфіки корейських визначень міфу та казки та їх відмінностей [27, с. 4].

На основі дослідження корейських казок виявлено, що цей жанр має численні спільні риси з українським фольклором: аналогічні типи, сюжети та персонажі. Казка, як правило, завершується позитивно: перемога добра над злом, винагорода за справедливість, відданість та чесність.

За останні десятиліття корейські дослідники Кім Тхеву, Кім Союн, Хо Вонгі, Ю Союн, Ан Хьонкьон, Чхо Інхап, Джо Хійон, Чо Хунсу, активно використовують систему класифікації казок Аарне-Томпсона. За цією системою казковий епос поділяється на три основні типи: звичайні казки, казки про тварин,

жарти і анекдоти [23, 19–20]. Ця класифікація дозволяє структурувати та аналізувати корейський фольклор у більш систематичний спосіб.

Чхо Інхак опублікував покажчик під назвою «A Type Index of Korean Folktales» [31], що став важливим доповненням до розуміння корейського фольклору та його типології.

Лі Боккю, у своєму доробку «Велика серія корейського фольклору» (한국구비문학대계), пропонує свій варіант класифікації казок, що сприяє більшому розумінню різноманітності та особливостей корейського фольклору.

Деякі аспекти класифікації казок пропонується також у енциклопедії «Британіка» [36, с. 502], де надається докладний аналіз та диференціація казок.

О. Кінджибала класифікує казки на кілька категорій:

- чарівні казки,
- побутові казки,
- казки про наречених,
- казки про Кім Сондаля,
- казки про тварин [7, с. 75].

Ця різноманітність підкреслює багатозаровість та унікальність корейського фольклору.

Сюжетно-композиційна ознака виявляється однією з найбільш вагомих характеристик фольклорної казки. Композиція, що включає етапи випробування, винагороду за добрі вчинки та покарання – ключова жанрова особливість фольклорної казки.

Казка має власну композицію з зачином та кінцівкою. Часто розпочинається вона із фраз типу «Це трапилось так давно, коли наших дідів ще не було на світі» або «Коли тигр палив люльку» чи «Багато років тому трапилось...» Проте існують історії, що розпочинаються простими словами «давним-давно; давним-давно у якомусь місці».

1.2 Система персонажів корейських казок

Система персонажів народної казки має жорстку регламентацію, яка визначає їхню кількість та функцію на постійній основі, що дозволяє їм безперешкодно переходити з однієї казки в іншу. Дослідники, такі як В. Пропп та М. Новиков, виділяють різні підгрупи чарівно-казкових персонажів, які можна об'єднати в дві основні категорії: позитивні та негативні герої [9, с. 335]. Ці дві групи чітко протиставлені одна одній. Основний хід сюжету зазвичай залежить від дій головного героя, тоді як дії персонажів другорядного плану набувають значення лише у контексті їх взаємодії з головним героєм.

Персонажами корейських казок часто виступають тварини. Дослідник Шин Вуджанг вважає, що казки про тварин (동물담) є одними з найдавніших у корейському фольклорі та відображають певний художній вимисел та тематику [29, с.198]. Аналіз художніх образів казок допомагає зрозуміти віру давніх корейців у силу і магію природи та ідею гармонійного співіснування людей і тварин.

Аналіз художніх образів цієї категорії казок дозволяє припустити, що вони відображають віру первісної спільноти в силу природи та магії. Це віддзеркалює світогляд тих часів, коли тварина була об'єктом поклоніння, а існування людей було взаємною гармонією з нею. Казки про тварин вирізняються серед інших груп завдяки змінам у часових рамках, розвитку сюжетних ліній та образів головних персонажів.

Слід пам'ятати, що вірування, міфи, первісні саги, перекази та казки є специфічними історичними категоріями, які можуть перетинатися та взаємодіяти один з одним, але ніколи не збігаються. Кожне з них формується під впливом конкретних соціокультурних факторів, у різних умовах формування та на різних етапах розвитку спільноти. Таким чином, кожне з них виявляється унікальним чином у своєму контексті та має власну якісну сутність, яка визначається відповідно до історичної епохи, в яку воно виникає, утворюючи основний фундамент, на якому формується характеристичний художній зміст у казках даної групи.

Враховуючи факт, що саме тварини були ключовим об'єктом для алегоричного відтворення певних рис характеру людини, вони відігравали важливу роль в історії давніх цивілізацій. Розкриття алегоричного змісту стало ключовою характеристикою казок загалом [6, с.10].

Корейські казки про тварин, на наш погляд, мають своєю основою міф про Тангуна. Серед найдавніших варіантів казок про тварин можна зазначити оповідь «Черепаша і заєць», котра увійшла до збірки *삼국사기* [30]. Іншим відомим прикладом є казка «고양이 목에 방울 달기», яка з'явилася у книзі «Сунджі» (редакція Ман Джонго). Цей сюжет також можна знайти у «Езопових байках» та в архіві Аарне-Томпсона (номер 110). Згідно з класифікацією Кім Тхевона, казки про тварин можна поділити на наступні підтипи: казки про походження, стратегічні наративи та повернення благородного вчинку чи доброти [28].

Першу групу казок можна розглядати через призму історій, де увага спрямована на виявлення деяких фізичних особливостей тварин, як, наприклад, пояснення, чому у тигра довгий хвіст, а у зайця він короткий [25, с. 338]. Другу групу казок можна охарактеризувати як оповіді, які представляють стратегії менш сильних тварин у ставленні до домінуючих. Яскравим прикладом є казка «Заячий суд», де заєць завдяки своїй винахідливості перемагає тигра [25, с. 338].

Третя категорія казок описує ситуації, де тварини дістають винагородження за свої добрі вчинки. До них належали коти, собаки, сороки, фазани, лелеки, змії, жаби, тигри, риби, комарі та мухи. Деякі особливі тварини, такі як лисиці, тигри та змії, були здатні до магічних перетворень. Це пояснюється прадавніми віруваннями та тотемізмом, які сформувалися в «звіриному епосі» [31, с.62].

Вчені відзначають, що тотемізм є важливим етапом в історії первісної релігії, що вплинув на розвиток докласового суспільства. Ці вірування, забарвлені фантастичним сприйняттям світу, виникли через забобони первісної людини перед іншими живими істотами, яких вони обожнювали як захисників і покровителів [31].

У корейському фольклорі тигр відіграє важливу роль. За словами Чон Джінгі, тигр завжди був особливо шанованою твариною через свою потенційну небезпечність. Тому, можливо, не випадково в корейських казках поширено переконання про можливість перевтілення тигра у людину.

В одному з епізодів казки 구렁덩덩 신선비 «Вчений божественного змія» описано випробування, де героїня повинна виконати низку завдань, одне з яких – витягнути вуса у тигра. Це завдання символізує хоробрість, кмітливість та винахідливість. Тигр виступає як втілення сили та загрози, але завдяки розуму та спритності головної героїні вона здатна подолати цей виклик.

Цей епізод демонструє типову для корейських казок тему випробувань, де герої повинні проявити фізичну силу, мудрість та хитрість для досягнення своєї мети. Тигр як символ могутності та небезпеки стає перешкодою, що вимагає від персонажа винахідливості, нестандартного підходу. Водночас, використання небезпечної тварини як частини випробувань підкреслює значення внутрішніх якостей людини – розуму, відваги та здатності до співчуття.

Фольклорист Чве Намсон зауважує, що, як дракон для Китаю чи слон та лев для Індії, так тигр став символом корейського фольклору. Так, історично Чосон називалася 호담국 (Ходам-гук), що дослівно означає «місце, де проживає багато тигрів» [31]. Різноманітні класифікації та аналізи казкових наративів, які розпочинаються словами «це відбулося тоді, коли тигри ще курили», показали наявність різних типів казок про тигра. В корейському літературознавстві ці цикли казок, де тигр відіграє головну роль, також відомі як 호설화 (хосольхва), 호화 (хохва), 호환담 (хохвандам), 호전설 (хочонсоль). Залежно від ролі тигра, дослідники поділяють казки на різні групи, що відображає багатогранність цього символу в корейському фольклорі.

1. Перевтілення тигра. Цей тип казок описує ситуації, де тигр перетворюється або приховується під час взаємодії з людьми або іншими тваринами.

2. Відплата добром за добро. У цих казках тигр проявляє вдячність за отриману допомогу, відплачуючи добром тим, хто йому допоміг у минулому.
3. Нерозумний тигр. Такі казки відображають тигра як необдуманого чи легковажного персонажа, що призводить до комічних чи непередбачуваних подій.
4. Тигр, який проявляє синівську повагу до батьків. В цьому типі наративів тигр виступає символом синівської поваги, виявляючи любов і шану до своїх батьків [30].

У корейських казках тигр відіграє особливу роль, викликаючи страх та хвилювання у людей, що підкреслюється у казці «Хто найстрашніший?» [31, с. 291]. Тигра розглядають як найбільш жахливу істоту, що перевершує духів та привидів.

Присутність тигра у корейських казках може мати різні сприйняття та образи. Наприклад, у казці про чарівника Чон Учхі тигр з'являється у вигляді безнадійного жебрака, використовуючи цю маску для своїх цілей. У розповіді про монаха-тигра цей символ перевтілення виявляється особливо сильним, коли тигр приймає образ монаха, щоб проникнути у заможну родину [31, с. 198].

Зокрема, в казках часто зустрічається мотив перевтілення тигра в людську форму, що стає досить поширеним явищем. Наприклад, у розповіді про жінку-тигрицю, вчений, занурений у навчання, натрапляє на неочікувану ситуацію, коли його відвідують дві жінки, з яких одна перетворюється на тигра [7, с. 77]. Проте причина цього перевтілення залишається невідомою, залишаючи певну таємницю в оповіді.

У літературознавстві Кореї, існують цикли казок, де тигр відіграє важливу роль, відомі під такими назвами, як 호설화 (хосольхва), 호화 (хохва), 호전설 (хочонсоль) та 호환담 (хохвандам). В залежності від взаємодії головних персонажів у цих наративах дослідники визначають такі групи:

1. Тигр – головний герой.

2. Тигр і людина грають однакові ролі.
3. Тигр – головний герой, а людина йому допомагає.
4. Людина – головний герой, а тигр їй допомагає.
5. Сюжети, у яких інші тварини зустрічають тигра.

Вибір дракона ідеальним персонажем для корейців виник з їхньої віри в те, що ця міфічна тварина контролює природу, регулюючи дощі, тумани та блискавки. У корейській культурі дракон символізує велич та владу, що ілюструється шануванням короля як уособлення дракона та назвою трону як «трон дракона».

Ще один вираз «Пробиратися через драконові ворота» вказує на досягнення успіху в чиновницькій кар'єрі. Цей вислів має відповідник у китайській мові, де річка Янцзи відома як «Драконова брама», а подолання її швидкого течії вважається великим досягненням, яке перетворює рибу в дракона. Таким чином, успішне подолання випробувань стає символом заслуженого визнання.

Жаба, відома у корейській міфології як 청개구리 (чхонкегурі), є символом непослуху та непередбачуваності. У відомій корейській байці зелена жаба постійно виступала проти волі своєї матері, навіть на смертному одрі, коли остання просила поховати її в річці, а не на пагорбі. Але жаба, неслухняна як завжди, забула про бажання матері та зробила їй могилу саме на пагорбі. Це призвело до того, що протягом того, як йшов дощ, могила була змита водою. Така подія пояснює, чому жаби починають сумно квакати перед дощем.

1.3 Лексико-семантичний аналіз вибраних казок

Аналізуючи корейські казки, наведемо приклади, що ілюструють особливості зачинів та кінцівок.

옛날에 한 가난한 선비가 살고 있었어요. – «Давно жив бідний вчений».

옛날 하고도 아주 먼 옛날에 어떤 아낙네가 아들을 낳았는데 글썄 사람을 안 낳고 구렁이를 낳았더라. – «Давно, в дуже далекі часи, одна жінка народила сина, але уявіть, замість людини вона народила змію».

이 이야기는 성격이 너무나 다른 두 소년에 관한 이야기이다. – «Ця історія про двох хлопців з абсолютно різними характерами».

옛날에 꼬두각시라는 처녀가 살았는데 마음시는 착해도 생김새가 참 볼품 없었던 모양이라. – «Давно жила дівчина на ім'я Маріонетка, яка, хоч і мала добре серце, але була досить непривабливої зовнішності».

Наступним важливим елементом є кінцівка. У корейській казці часто вживаються приказки замість кінцівки, наприклад:

그래서 그 동네는 효자동네가 되고 부자동네가 되었답니다. – «Так те село стало селом синів-доброчинців та селом багатіїв».

Це заключне речення підсумовує мораль казки, акцентуючи на цінності поваги до батьків, що призводить до добробуту та взаємоповаги в спільноті.

그래서 세 가지 내기에 다 이겨서 구렁덩덩 신선비하고 오래오래 재미나게 잘 살았대. 아직까지 저 기 금강산에 살고 있다나 뭐 그런 소문도 있어. – «Так вона виграла усі три випробування і жила з Мудрим чоловіком довго та щасливо. Кажуть, вони досі живуть біля знаменитої гори Кумган».

Заклучне речення цієї казки відображає універсальну тему про силу любові та вірності, які допомагають подолати будь-які перешкоди.

계로 변한 귀신여자는 어떻게 되었을까? 미처 제 모습으로 돌아오기도 전에 자기가 숨었던 그 구멍에서 빠져 나오지 못한 모오이는 물에 빠져 죽고 말았다. – «Що сталося з жінкою-привидом, що перетворилася на краба? Перш

ніж вона змогла повернутися до своєї первісної форми, жінка потонула, бо не змогла вибратися з ями, де сховалася».

Кінцівка зображує перемогу добра над злом через хитрість та розум.

배고프기는 들어갈 때나 나올 때나 마찬가지로. – «Як прийшов голодний, так і підеш».

У контексті казки приказка вказує на життєву мудрість, яка вчить балансу та поміркованості. Це схоже на повчання у байці, певну мораль, яка підсумовує сюжетну лінію казки.

Співвідношення різних елементів фольклорної казки ретельно регламентується, зокрема встановлюється відповідно до двох основних типів хронотопу: побутового та чарівного. Перший відображає діяльність в звичайному оточенні, тоді як другий охоплює чарівний світ [8, с. 230-231].

Казковий час, відокремлений від реального, має свою внутрішню логіку та структуру. Він є закритим та не пов'язаним з подіями за межами сюжету або історичним часом. Час у фольклорних казках прогресує лінійно, не повертаючись назад, й функціонує в єдиному хронологічному порядку.

Фразеологізми, прислів'я та приказки – невід'ємна складова культурної спадщини народу, що відображає його мудрість та моральні устої через призму народних оповідань. Корейська казка не виключення, а скоріше важливий посередник у передачі цієї культурної спадщини. Дослідження корейських казок та аналіз вживання фразеологізмів надають виняткову можливість краще зрозуміти мову та менталітет корейського народу, що відіграє значну роль у вивченні мови. Крім того, аналіз корейських фразеологічних одиниць сприяє їхньому ефективному та відповідному використанню в повсякденному житті.

У корейських казках можна спостерігати велику кількість прислів'їв, що відображають культурні цінності, устрій життя та вірування корейців. Наприклад, прислів'я 미꾸라지 용 됐다 (мікураджі йон тведа) — «Теля стало драконом» вказує на особу, яка раптово піднімається у світі та вважає себе найважливішою. Українській мові притаманне відповідне прислів'я «Не було в

куми запаски, аж глядь — кума в плахті походжає», що має подібний семантичний зміст.

Одним із варіантів прислів'їв, пов'язаних із жабою, є «жаба в колодязі» — 우물 안 개구리 (умуль ан кегури) [32, с. 51]. Цей вираз служив образою для селян, що жили у певних місцевостях і ніколи не виходили за межі свого села (навіть у столицю Сеул), але й взагалі для всіх обмежених людей, які ігнорували зовнішній світ. Українським варіантом є прислів'я «Далі своєї криниці нічого не бачить», яке засуджує вузьке сприйняття світу, наголошуючи на необхідності розширення горизонтів мислення та пізнання. Прислів'я 용쟁호투 (йондженхотху) – «боротьба тигра та дракона» – ілюструє жорстку боротьбу не на життя, а на смерть. Часто це прислів'я можна зустріти у корейських казках [35].

Ще одним прислів'ям, поширеним в корейській культурі, є «Жаба не пам'ятає, що вона була пуголовком» 개구리 올챙이 적 기억 못한다 (кегури ольчхені чок кіок мот ханда). Це прислів'я використовується для опису особи, яка досягла успіху, але забула своє коріння та підтримку, яку отримала в минулому, або для опису свекрухи, яка забула своє минуле становище.

Велика печінка, або «здута печінка» у корейському фольклорі відома як 간이 크다/ 간이 부했다 (кані кхида/ кані пухетта). Це висловлювання вказує на характер людини, яка відрізняється хоробрістю.

지성이면 감천이다 [17, с. 68]. – «Якщо ти щиро молишся, навіть сухий колодязь наповниться водою».

До цього прислів'я є український відповідник: «Під лежачий камінь вода не тече». Обидва висловлювання наголошують на значенні наполегливості та віри в досягнення мети.

Ця корейська приказка висвітлює віру в те, що щирі молитви та зусилля призводять до дивовижних результатів. Вона поділяє спільну ідею з українським прислів'ям про важливість праці та невпинних зусиль для досягнення цілей.

Оскільки героями корейських казок найчастіше виступають тварини, очевидно, що у прислів'ях саме вони наводяться як приклад людських вад або позитивних рис характеру, поганих або хороших вчинків [10].

У корейській мові поширене використання оноματοпеечних слів. Окрім повсякденного мовлення, вони часто зустрічаються у казках, книжках, піснях, мультфільмах, фільмах та інших творах, спрямованих на навчання дітей корейської мови, загального розвитку малюків. Тому детальніше проаналізуємо цей аспект у дослідженні.

У корейській мові в межах загальної категорії оноματοпеечної лексики можна виділити дві семантичні групи: **의태어** та **의성어** – Образотворчі слова (**의태어**) імітують рух та зовнішній вигляд предмета. Звуконаслідувальні слова (**의성어**) передають образ, звучання та вид дії, тобто це звуко-символічні слова з неакустичним денотатом.

У корейській мові оноματοпееї відрізняються від загальної лексики не лише своїми формально-граматичними особливостями, а й за семантикою.

Наприклад, у корейській мові є дієслово **가다**, що означає «йти», але його зовнішні прояви, які включають такі варіанти:

나는 어째 부끄러워서 비슬비슬해 갔다 – «Мені було так соромно, що я похитуючись пішов геть».

비슬비슬 описує повільну ходу без енергії та незміцненість під час ходи.

Також, є вираз **성큼성큼**, що вказує на енергійне, жваве переміщення:

그녀는 아이를 번쩍 안아 들고 성큼성큼 계단을 올라갔다. – «Вона тримала дитину на руках і швидкими кроками пішла вгору сходами».

Таким чином, у корейській мові, хоча слово **가다** саме по собі не вказує на дію, яка стосується конкретного об'єкта, у контексті образонаслідувальної лексики дія може бути пов'язана з певним предметом або звуком.

Слова, які імітують звуки та образи, можуть передавати зовнішні прояви внутрішнього стану людини. Вони відображаються у словах, міміці, ході та рухах людини, її жестах, позах. Наприклад:

그는 술을 너무 취해서 아장아장 거렸다 [11] – «Він був дуже п'яним і йшов похитуючись»

Ономатопея **아장아장** передає образ невпевненої ходи із похитуванням із сторони в сторону.

Слова, які описують поняття чи образ, можна сприймати в їхній повноті завдяки абстрактній роботі мислення, розбиваючи їх на окремі складові: слова про предмет, його властивості, дії тощо: слова про предмет та його властивості, дії тощо.

Велику роль у корейських казках відіграють ономатопеїчні слова, які сприяють створенню атмосфери та розширенню оповіді. Ці слова часто використовуються для передавання звуків, емоцій і рухів персонажів. Наприклад, у корейській казці «Царівна, котра поласувала жабою», опис звуків, які видає жаба, передається за допомогою ономатопеїчних слів **국국** – «гук гук» і **뽁뽁** – «пшк пшк». Термін **국국** відтворює звук квакання жаби, а **뽁뽁** передає звук її стрибка.

У казці «Дух паростка бамбука», рухи та звуки героїв у тексті передаються за допомогою ономатопеїчних слів: **뚜둑, 뚜둑** – звук кроків привида, **퍼덕, 퍼덕** – звук стрибків, а також **슈웅** – звук вітру.

У корейських дитячих казках звуконаслідувальні слова також використовуються для вираження емоцій персонажів. Наприклад, слово **싱싱**

(спів) передає радість або ентузіазм, а слово 총총 виражає гнів або розчарування.

У цілому, звуконаслідувальні слова становлять важливий елемент корейських казок для дітей, який допомагає у створенні живописних, реалістичних описів звуків, рухів та емоцій героїв.

Ілюстрацією використання ономатопейчних слів у корейських казках може бути фрагмент з оповідання «Дзеркальний раб»:

거울 노예가 수탉을 손바닥에 앉자 수탉이 울었습니다.

– 쿠쿠리쿠! 쿠쿠리쿠!

«Дзеркальний раб поклав собі півника на долоню, і той почав співати:

– Ку-ку-рі-ку! Ку-ку-рі-ку!»

– 새와 쥐가 같은 소리를 내는 이유를 알려주세요: «Chirp-chirp!»? – 그들 중 한명에게 물었습니다.

– 그래서 돼지가 “하와!” – 생각하지 않고 소년에게 대답했습니다.

일본 현자들은 웃었다.

– 하지만 당신은 바보임에 틀림 없어! «멍멍멍!» 개가 짖는 소리입니다.

돼지가 그렇게 유능해?

소년도 웃었다.

– 돼지는 «하와!» 쥐가 «삐걱삐걱!»

«Один із них запитав:

– Чому птахи й пацюки видають один і той самий звук: «Цвірінь-цвірінь!»?»

Хлопчик відповів, не роздумуючи:

– Тоді, чому свині кажуть «Гав-гав!»?»

Японські мудреці засміялися:

- Ти, мабуть, дурний! «Гав-гав!» – це ж так собака гавкає, хіба свиня на таке здатна?..

Засміявся й хлопчик:

- Свині кажуть «гав-гав!», а пацюки щебечуть «цвірінь-цвірінь!»

Цей приклад ілюструє, як оноματοпеїчні слова використовуються для підвищення ефективності мови в корейських казках, надаючи оповідам більшу емоційність та жвавість. Наприклад, в запитанні одного з персонажів про те, чому птахи та пацюки галасують подібно «Цвірінь-цвірінь!», аж ніби реальне життя стає більш живим. А відповідь головного героя на це питання, де він порівнює звуки свиней («Гав-гав!») та мишей («Цвірінь-цвірінь!»), додає веселощів цьому діалогу.

Ще одним прикладом використання оноματοпеїчних слів у казках є рядок з оповідання «Винахідливий заєць»:

거북이가 킁킁 거렸습니다.

- 내가 그것에 대해 당신에게 말했다면 당신은 나와 함께 여기에 오기로 동의하지 않았을 것입니다

«Черепашка весело засміялася і сказала:

– Якби я вам про це розповіла раніше, ви, напевно, ні за що не погодилися б прийти сюди зі мною»

Словосполучення 킁킁 거리다 вказує на те, що черепаха виражає свою радість, читач може уявити її сміх та посмішку.

У казці «Чому горобець скаче» відзначається використання оноματοпеїчних слів для передачі звуків тварин, що відображаються у мовленні персонажів. За допомогою оноματοпеї 윙윙 거리다 відображається звук дзижчання бджоли.

나는 일하고, 일하고, 일하고, 벌이 뽁뽁 거리고, 당신은 다른 사람의 일, 다른 사람의 일로 산다! – «Бджола «дзижчала»: «Я труд-ж-ж-жусь, я труд-жж-жусь,– дзижчала бджола,– а ти живеш завдяки чужій праці!»

Далі в тексті описується сцена бенкету у палаці, де горобець використовує оноματοпеїчні слова для виявлення своєї радості.

그리고 그때 궁전에서 연회가 있었다. 왕과 신하들은 다양한 요리로 가득찬 테이블에 앉았습니다. 참새는 창턱으로 날아가 머리를 숙이고 기뻐하며 지저귀었습니다.

얼마나 절묘한 사회입니까! 짹짹! 그런 잔치를 보게 되어 영광입니다!

«А потім у палаці був бенкет. Король і його піддані сиділи за столом, наставленим різними стравами. Прилетів горобець на підвіконня, схилив голівку і весело зацвірінькав:

Яке вишукане товариство! Яка честь бачити таке свято!»

Горобець «цвірінькає» і таким чином виказує своє захоплення щодо вишуканого бенкету.

Наступний уривок з «Розбитого дзеркала» описує сцену, в якій мати купця описує страждання свого чоловіка через його нову дружину. Подібні сцени емоційно передаються через виразність мовлення та використання оноματοпеїчних слів.

상인의 어머니는 그녀의 외침을 듣고 무슨 일이 있었는지 알아보기 위해 달려갔습니다. 그리고 그녀는 눈물을 흘리며 말합니다.

– 남편은 새 아내를 상자에 숨깁니다. 그는 지금 나를 보고싶어 하지 않을 것입니다!

«Мати купця почула її плач і побігла дізнатися, що сталося. І каже зі сльозами на очах:

– Чоловік ховає нову дружину в скриню. Він не захоче мене бачити зараз!»

노인은 상자에 접근하여 그것을 열고 자신이 아닌 목소리로 외쳤습니다.

- 둘다 뒤통수에 눈이 있어요! 여기에는 여자도 어머니도 없지만 내아들이 새로운 아버지를 데려 왔다!

그리고 그도 울기 시작했습니다.

그래서 아내, 어머니, 아버지 세 사람이 앉아 집 전체를 위해 큰소리로 울었습니다.

«Старий підійшов до скрині, відчинив її і закричав не своїм голосом:

– У вас обох очі на потилиці! Нема тут ні жінки, ні матері, а привіз мій син собі нового батька!

І він почав теж плакати. Так сиділи вони втрьох: дружина, мати, батько, і на всю хату голосно заплакали».

Уривок описує сцену, де старий чоловік відкриває скриню та виражає свою розчарованість в новій сімейній ситуації. У даному фрагменті тексту використано ономаатопеїчні слова для передачі емоційних станів персонажів. Слово **울기** відображає плач жінки, печаль батька та матері.

У казці **조상에게 바치는 최고의 밥상** «Казка про найкраще приготований обід для предків», слово **탁** «бах» передає звук удару або падіння. Цей звук використовується для підкреслення рішучого моменту або дії, як-от ухвалення важливого рішення. Він додає динамічності та емоційної насиченості до оповіді.

У казці **다람쥐와 민들레** – «Білка і кульбаба», слово **스르르** – «Ссс-ссс» імітує звук плавного руху або ковзання. Використання звукоімітуючого слова допомагає створити атмосферу таємничості або непомітності, відображаючи тихі, непомітні дії персонажів або об'єктів.

У казці **구렁덩덩 신선비** «Вчений божественного змія», слово **와글와글** – «гамірно, весело» передає звуки, що вказують на велику кількість людей або дій, які відбуваються одночасно. Це слово передає атмосферу гамірного натовпу або місця, де відбувається багато дій одночасно, створюючи відчуття жвавості та активності.

풍덩 – звук падіння в воду з казки **용감한 열 형제** – «Десять хоробрих братів». Це типовий приклад використання звуконаслідування для ілюстрації дії.

У казці **천년 묵은 구렁이** «Тисячолітня змія» використовується звук ковтання або пиття – **꿀꺽꿀꺽**. Це слово передає звук, що виникає при швидкому ковтанні їжі або води.

꿀꿀 «хрю-хрю», звук, що видає свиня з казки **개와 돼지** «Про собаку та свиню».

Таким чином, можна відзначити, що в корейських дитячих казках використання ономапопейчних слів є досить поширеним. Це пояснюється тим, що такі слова мають значний вплив на розвиток дитини, її уяву та фантазію. Дослідження свідчать, що ономапопейчні слова відтворюють звуки, які активізують уяву у дітей та дорослих, що позитивно впливає на психіку.

Звуконаслідувальні слова викликають асоціації з конкретними звуками, що допомагає візуалізувати події та образи, описані в казках. Вони створюють емоційну насиченість тексту, надаючи йому живого звучання.

Отже, використання ономапопейчних слів у корейських дитячих казках є важливим елементом, що сприяє розвитку мовленнєвих навичок та стимулює творчу уяву молодших читачів.

У контексті звуконаслідувальної лексики корейської мови відтворюються образи, які уявляються у чуттєвій уяві. Таким чином, аналізуючи звуконаслідувальну лексику сучасного корейського мовлення, можна стверджувати, що вона призначена для утворення різноманітних наочних

уявлень та ознак, які виникають у результаті аудіального сприйняття, наочних спостережень та сенсорних вражень.

Загалом звуконаслідувальні слова в корейській мові відіграють значну роль у культурі та широко застосовуються у різних сферах – від літератури та поезії до коміксів та анімації. Це дозволяє корейській мові мати різноманітний арсенал слів, що відображають різні емоції та ситуації.

Висновки до першого розділу

Лексико-семантичні елементи мови казок досліджуються через призму культурних, релігійних та історичних аспектів, які вплинули на формування корейських казок. Казки виступають жанром літератури та носіями глибокої культурної та духовної ідентичності, що відображають первісні вірування анімізму та шаманізму, релігійні концепції конфуціанства та буддизму.

Типологічні особливості корейських казок акцентуються на відмінності між жанрами казок, що включають шінхва (міфи), чонсоль (легенди) та міндам (народні казки). Це дозволяє зрозуміти структурну та тематичну різноманітність казок та залучити їх до аналізу з огляду на головних героїв, їх дії та моральний аспект історій.

На основі аналізу корейських казок було розглянуто декілька ключових аспектів, які відіграють важливу роль у передачі культурних особливостей та забезпеченні глибокого розуміння та адекватності перекладу.

Традиційні формули початку та закінчення казок є важливими елементами структури, що засвідчують їхню належність до жанру. У корейських казках ці формули несуть в собі особливе культурне навантаження, що визначає рамки казкового світу. Переклад цих структурних елементів з корейської на українську мову враховує їх символічне значення та спосіб впливу на сприйняття твору читачем. Це дозволяє українському читачеві відчувати унікальний настрій корейської казки та її естетичну цінність.

Присутність прислів'їв та приказок у корейських казках відіграє значну роль у передачі народної мудрості та культурних цінностей. Їх аналіз показав, що вони містять глибокі моральні та етичні засади, що сприяють вихованню малих читачів.

Тварини у корейських казках часто виконують роль символів, носіїв певних ідеальних якостей або навпаки вад. Вони можуть бути провідниками героїв, їхніми випробувачами або застерігачами. Розуміння символічного значення цих тварин та їх ролі у казках допомагає перекладачеві адекватно передати сутність оповіді.

Застосування звуконаслідувальних слів в корейських казках надає текстам особливої виразності та динамічності. Ці слова допомагають створити живі образи дій, звуків природи або голосів тварин, тим самим збагачуючи уявлення про казковий світ. Передача цих елементів у перекладі вимагає використання аналогічних звуконаслідувальних форм українською мовою для збереження ефекту.

Загалом, аналіз лексико-семантичних особливостей у корейських казках виявив, що для адекватного перекладу необхідно зрозуміти та відтворити культурний контекст, емоційне забарвлення та глибинне значення казкових елементів.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОРЕЙСЬКИХ КАЗОК

2.1 Особливості перекладу корейського казкового дискурсу

Переклад – це процес передачі точного змісту тексту, що був висловлений або написаний однією мовою на іншу мову [5]. По своїй суті переклад створює можливість для людей ознайомитися з культурними та науковими досягненнями представників іншомовних спільнот, покращує взаємини між країнами, повинен бути зрозумілим та максимально відповідним оригіналу. Просте дослівне відтворення слів та фраз може призвести до дивного звучання тексту, його неправильного сприйняття та до втрати важливої інформації, яку хотів виразити автор. Важливо зазначити, що переклад – це форма спілкування та взаєморозуміння між різними культурами [13], в сучасному світі така комунікація відіграє надзвичайно важливу роль у поділі знань та розвитку міжнародних відносин.

Щоб стати успішним перекладачем, необхідно володіти граматичними структурами та лексикою для вірного передавання тексту, мати широкий загальнокультурний, історичний та соціальний досвід. Таким чином, правильний переклад – це вміння зберегти сенс і тему тексту, адаптуючи його структуру та знаходячи еквівалентні вирази в іншій мові.

Існують два поняття, важливі для розуміння перекладу: потенційно досяжна еквівалентність та адекватний переклад, також відомий як еквівалентний переклад. Вони схожі, проте мають певні відмінності. Потенційно досяжна еквівалентність – це максимальна схожість між текстами у різних мовах [4, с. 26].

Адекватний переклад, у свою чергу, передбачає максимальну відповідність між текстами за змістом та стилем, при цьому враховуються комунікативні умови. На сучасний момент цей аспект ще недостатньо досліджений та часто називається еквівалентним або рівним перекладом оригіналу. Однак правильний переклад залежить від певних змін, внесених перекладачем під час роботи. Оскільки повністю передати думки автора, його стиль письма та емоції, особливо

в художньому контексті, неможливо, перекладач завжди вносить у текст щось особисте, власне [4, с. 27].

Проблеми перекладу вивчали відомі лінгвісти Н. Гордієнко, Ю. Найда, М. Бейкер. Наукові дослідження з проблематики корейських казок та їх перекладу вже привернули увагу численних вчених в Україні та за кордоном. Серед авторів, які присвятили свої праці цій темі, можна виокремити Пропп В. Я., Гусєв В. Є., Сперанський М. Н. та ін.

Згідно з О. Кінджибалою, особливості корейської мови, а саме ідіоми, фразеологізми та інші мовні засоби важко адекватно перекласти з однієї мови на іншу без втрати первісного значення або культурного нюансу.

Оптимально використовувати різні підходи до перекладу, які могли б враховувати і зберігати культурні та лінгвістичні особливості оригінального тексту.

Дослідники відзначають різні види перекладацьких еквівалентів: абсолютні та відносні, часткові та прямі, умовні та контекстуальні, формальні та смислові, а також хибні еквіваленти, які часто називають «хибними друзями перекладача». Останні представляють собою слова з різних мов, які можуть бути схожі за звучанням або граматиною, але мають різний сенс [15, с. 27].

Адекватний переклад – ширше поняття, ніж еквівалентний. Він відповідає завданню перекладу, тоді як еквівалентний переклад ґрунтується на функціональній відповідності між оригіналом та перекладом [3, с. 29]. Еквівалентний переклад більше спрямований на процес перекладу, у той час як адекватний переклад орієнтований на результат. Нідерландський мовознавець Х. Вермейєр розглядав еквівалентність у перекладі як випадок адекватності [18, с. 20].

Крім того, окремо варто виділити поняття тотожного перекладу. Тотожність у перекладі означає, що переклад зберігає функціональну спільність і належить до одного і того ж інваріанта, об'єднуючи конкретні відтворення цього інваріанта на цій основі [15, с. 24].

Перекладацька еквівалентність буває теоретично можливою або оптимальною. Теоретична відповідність передбачає схожість структури речення та граматичної структури, в той час як оптимальна відповідність полягає у відповідності між оригіналом та перекладом у конкретному випадку [3, с. 29].

Перекладацька еквівалентність полягає в максимальній близькості між перекладом та оригіналом за змістом. У такому еквівалентному перекладі зберігається семантична, стилістична та функціонально-стилістична інформація, а тема та зміст перекладу залишаються незмінними.

Складові адекватного перекладу класифікують на дві категорії: екстралінгвістичні та інтерлінгвістичні фактори. Екстралінгвістичні фактори включають різноманітність мов, спільність мислення та матеріальних об'єктів, виявлення цієї різниці у мовних одиницях [3, с. 24]. Щодо інтерлінгвістичних факторів, то вони полягають у наявності відповідників у мовах, універсальності категорій мови та логіко-понятійних компонентів [18, с. 25]. Навіть твердження більшості перекладачів про відсутність речей, які неможливо перекласти, відмінності від оригіналу завжди залишатимуться, тому однією з ключових складових адекватного перекладу є мінімізація втрат під час процесу роботи, а не тільки максимальна точність та схожість, оскільки навіть досвідченому перекладачу не вдасться уникнути змін [3, с. 37].

До інших видів перекладу належить дослівний переклад, який, як вже зазначено, не є адекватним, оскільки це просте відтворення тексту без будь-яких змін у лексиці або синтаксичній структурі.

Сучасне перекладознавство визнає проблему перекладу художніх текстів однією з ключових у своєму розвитку. Незважаючи на поширеність та важливість якісного перекладу художніх творів, особливо корейської літератури, цей аспект залишається досить мало вивченим у сучасному перекладознавстві.

Лінгвісти виділяють художній переклад як окрему сферу перекладацької діяльності, що має двоїстий характер. З одного боку, це вимагає відтворення основних елементів оригіналу, а з іншого – створення текстів, що мають здатність впливати естетично.

Складність художнього перекладу, що полягає у різних аспектах об'єкта та поглядах на нього, спричинила різні підходи до його розуміння. Поступово це привернуло увагу дослідників та самого перекладача. Як стверджує Е. Бегас, «Художній переклад є видом художньої творчості, де оригінал виконує функцію, аналогічну до тієї, яку виконує для оригінальної творчості жива дійсність. Відповідно до свого світогляду перекладач відображає художню дійсність обраного ним твору в єдності форми та змісту» [2].

Працюючи з художнім текстом, перекладачеві необхідно усвідомити, що він має високий ступінь національно-культурної та тимчасової обумовленості. Художній текст завжди відбиває особливості народу, представником якого є письменник, та мови, якою він користується, а також часу, у якому він живе.

Важливо відзначити, що поліфункціональний характер, який має художній текст, виконує різноманітні функції. Він служить комунікаційним мостом між автором та читачем, сприяє когнітивному розумінню та відтворенню зображеної у ньому реальності, виконує прагматичну та емоційну функції.

Ці два принципи знаходять відображення у двох основних підходах – лінгвістичному та літературознавчому визначеннях перекладу. Лінгвістичний підхід передбачає відтворення формальної структури оригіналу. Однак жорстке дотримання цього принципу може призвести до дослівного, в мовному плані точного, але у художньому відношенні недостатньо еквівалентного перекладу. Точний переклад не завжди може передати емоційний зміст оригіналу.

Безумовно, переклад ґрунтується на мовних засобах, без їх використання художній переклад неможливий. Однак спрощене розуміння художнього перекладу як простого порівняння мовних конструкцій оминуло б його естетичний аспект.

Отже, варто підкреслити, що мовна відповідність вимагає більш широкого розуміння. Під час перекладу художнього тексту необхідно транслювати окремі слова та їх граматичні структури, зміст, образ та емоцію, що містяться у цих словах, враховуючи всі можливі значення слова.

Звукові повтори у художній мові часто відтворюють її емоційний зміст. У кожному художньому тексті, незалежно від мови, притаманні різноманітні аспекти. Це означає, що для успішного перекладу певного художнього твору важливо мати розуміння культури та історії народу, мова якого використовується в оригіналі.

Одним із головних завдань є проведення попереднього аналізу для повного розуміння глибини змісту оригіналу, а також для моделювання процесу перекладу та відтворення художньо-естетичних особливостей оригіналу з метою створення адекватного перекладу.

Згідно з висновками лінгвістів, однією з найбільш складних проблем для перекладача є передача індивідуального стилю автора тексту. Один з часто застосовуваних методів для вирішення цієї проблеми полягає в проведенні детального стилістичного аналізу вихідного тексту з метою виявлення основних рис авторського стилю та частоти вживання різних мовних одиниць.

Етичні аспекти перекладу корейських художніх творів охоплюють низку конкретних викликів та обмежень, пов'язаних з передачею культурно чутливих елементів.

Один з найважливіших аспектів полягає у збереженні автентичності. Для досягнення цього завдання перекладачам необхідно мати глибоке знання корейської культури, менталітету та традицій, а також усвідомлювати культурні контексти, що присутні у художньому творі. Це охоплює розуміння важливих символів, обрядів, міфології та інших аспектів культури, які впливають на зміст та сприйняття твору. Дуже важливо дотримуватися культурної чутливості та уникати спотворення значень та особливостей корейської культури.

До того ж, етика перекладу передбачає врахування естетичної та стилістичної виразності художнього твору. Перекладачі повинні утримуватися від необґрунтованих змін, які можуть порушити художню цілісність оригіналу. Проте, якщо естетичні нюанси або стилістичні особливості не передаються однозначно, перекладачі можуть знайти компроміси, щоб зберегти загальний зміст та емоційний діапазон твору.

Перекладачі повинні враховувати етичні аспекти використання різних форм мови, такі як ввічливість, мовні конструкції та інші параметри, релевантні корейському контексту. Вдале використання мови може передати зміст, передати нюанси стосунків, показати повагу та виразити соціальну ієрархію, що є важливим для розуміння культурних особливостей твору.

Етика перекладу корейських художніх творів полягає в дотриманні принципів культурної чутливості та міжкультурного розуміння. Перекладачі мають уникати стереотипів, упереджень та спотворень, що можуть виникнути через культурні відмінності між націями. Вони повинні бути відкриті до різних інтерпретацій та тлумачень, що сприяє збереженню істинної сутності та цінностей оригінального твору.

У процесі перекладу важливе узгодження етичних аспектів з моральними принципами. Перекладачі повинні уникати викривлення етичних, релігійних чи політичних поглядів у художніх творах. Вони повинні зберігати цілісність авторського послання, враховувати різні культурні переконання та уникати нав'язування власної думки або втручання в особисті справи автора.

Отже, у перекладі з корейської мови на українську важливо знати корейську лексику та мати розуміння корейської лексики, оскільки це має велике значення для здійснення адекватного перекладу з корейської мови. Крім того, важливо мати розуміння, коли і як користуватися відповідною граматикою в корейській мові, оскільки неправильне застосування форм ввічливості може призвести до конфліктів і непорозумінь [19, с. 119].

У контексті дослідження перекладу корейських казок важливим є культурологічний підхід, який розглядає переклад як динамічну взаємодію між двома культурними середовищами. Цей підхід відображає унікальність культурних цінностей, традицій та менталітетів, що вбудовані в мовні структури та відтворюються через специфічні семантичні та когнітивні механізми. Культурологічний підхід дозволяє не лише адаптувати текст до потреб іншої культури, але й зберегти культурний контекст оригіналу, що є критично важливим для глибокого розуміння змісту казок.

Існують дві ключові культурні складові у перекладі: перша пов'язана з мовною картинкою світу, яка відображає унікальне уявлення про дійсність, характерне для певної культури. Ця складова містить елементи, які виражаються через специфічні когнітивно-семантичні структури, інкорпоруючи культурні коди та символи, властиві даній мовній спільноті. Друга складова стосується безпосередньо впливу культурних особливостей на зміст і структуру тексту, враховуючи як фізичні, так і нематеріальні аспекти культури.

Переклад корейських казок через призму культурологічного підходу вимагає як мовної компетенції, так і глибокого розуміння культурних нюансів. Перекладач виступає міжкультурним посередником, чия роль полягає не лише у перекладі тексту, але й у перекладі культурних значень і контекстів. Таким чином, переклад казок можна розглядати як багаторівневий процес, який охоплює семантичний, стилістичний та прагматичний аспекти, і який вимагає від перекладача здатності адекватно відтворити інтенції оригіналу в новому культурному контексті.

У рамках перекладознавчої науки культурологічний аспект перекладу корейських казок вимагає особливої уваги до взаємодії між культурними і лінгвістичними системами. Переклад літературних творів, зокрема казок, розкриває складну структуру семіотичних відносин, де мовні знаки несуть у собі ширший культурний контекст. Кожен етнос є обмеженим межами своєї мовної картини світу, яку можливо розширити через залучення до іншомовних текстів.

Сучасна теорія перекладу визнає, що перекладачеві необхідно враховувати не лише мовні, а й екстралінгвістичні компоненти, такі як культурні коди та контексти, які визначають зміст і форму повідомлення. Перекладач стикається зі складною задачею адаптації тексту, де має бути досягнутий баланс між збереженням оригінальної структури та її адаптацією до культурних вимог цільової аудиторії.

Особливість перекладу корейських казок полягає в тому, що перекладач має зіткнутися з культурно специфічними елементами, які вимагають детального вивчення та глибокого розуміння корейської культури. Це стосується не лише

традиційних мотивів, але й мовних особливостей, символіки, естетики, які відображають унікальний культурний досвід.

Теорія перекладу пропонує універсальні підходи до вирішення проблем, з якими стикається перекладач, зокрема, через використання загальних закономірностей і методів адаптації текстів. Це дозволяє не лише зберегти культурну ідентичність оригіналу, але й забезпечити його прийнятність та доступність для іншої культури.

2.2 Трансформації перекладу казкового дискурсу

Переклад з однієї мови на іншу вимагає зміни структури речень, використання різних перетворень для передачі змісту тексту. Завдяки цьому процесу перекладу можна досягти відтворення значення оригіналу в іншій мові, хоча іноді потрібні відмінності у виразі через відсутність еквівалентів у мові перекладу та мові оригіналу. Це обумовлено історичним розвитком мов та народів [13, с. 19].

Часто виникає ситуація, коли словниковий варіант перекладу не відображає змісту слова або виразу у мові, на яку перекладається текст. Однак важливо, щоб переклад був не лише точним відтворенням оригіналу, але й легким для сприйняття та приємним для читача. Сам перекладач повинен мати достатню кваліфікацію, щоб передати сенс оригіналу, адаптуючи його до мови перекладу так, щоб текст не виглядав як переклад, а мав самостійне значення. При цьому важливо швидко інтерпретувати мову, особливо у випадку синхронного перекладу, та знаходити найближчі еквіваленти у двох мовах. Якщо дослівне відтворення неможливе, необхідно знайти близькі слова або вирази, щоб передати сенс тексту.

У розгляді перекладу корейської мови слід враховувати її складну систему ввічливості, різні ступені ввічливості та особливі форми звертання, які можуть відрізнитися від інших мов, зокрема української. Серед різноманітних визначень поняття перекладацьких трансформацій можна визначити їх як лексичні, граматико-лексичні та граматичні зміни, які вносить перекладач для досягнення

адекватного або еквівалентного перекладу [15, с.72-74]. Таким чином, перекладацькі трансформації спрямовані на зміну мовної форми оригінального тексту для досягнення адекватного та точного перекладу.

Варто зазначити, що перекладацькі трансформації не призводять до зміни змісту тексту, але залишаються відповідними оригіналу. Проте граматичні форми та лексика можуть зазнавати змін з метою досягнення адекватності перекладу та відповідності мовним нормам.

Лінгвіст В. Н. Комісаров виділяв лексичні трансформації транскрипції та транслітерації, калькування, граматичні трансформації, які включають перестановки та заміни [4, с.35]. Він розглядав лексико-граматичні трансформації компенсації та антонімічного перекладу, але в сучасних дослідженнях ці прийоми відносять до лексичних трансформацій.

Мовознавець Л. Бархударов відзначає лише чотири основні типи перекладацьких трансформацій: заміни, опущення, перестановки та додавання мовних одиниць [4, с.35].

На думку О. Швейцера, існує лише три типи трансформацій: трансформація стилістичного рівня, трансформація референційного рівня, та трансформація внаслідок змін на компонентному рівні семантичної валентності. До трансформацій референційного рівня належать , заміна, конкретизація, генералізація, метонімічні перетворення.

Основними видами трансформацій є:

- заміна;
- генералізація значення;
- зміни в граматиці;
- додавання;
- конкретизація;
- компенсація втрат в процесі перекладу;
- цілісне перетворення;
- опущення [4, с.16].

Ці трансформації можна поділити на лексичні та граматичні. Виникають випадки, коли деякі слова або вирази неможливо перекласти точно або еквівалентно.

Л. Лузанова розрізняє різновиди перекладацьких трансформацій на граматичні та лексико-семантичні. Щодо останніх, на її думку, варто відзначити наступні:

- 1) додавання слів, словосполучень і речень;
- 2) вилучення лексичних компонентів;
- 3) лексичне розгортання, а саме заміна слова на конкретне словосполучення із аналогічним значенням;
- 4) лексичне згортання, коли словосполучення замінюється одним словом без втрати значення;
- 5) стилістична нейтралізація – обґрунтоване зменшення експресивності та емоційності, характерної для певного функціонально-стилістичного виразу;
- 6) стилістична спеціалізація – використання, з обґрунтуванням, елемента з вираженою емоційністю або функціональним відтінком замість стилістично нейтрального;
- 7) генералізація – заміна конкретного поняття загальним; конкретизація – заміна загального поняття конкретним;
- 8) логічний розвиток – використання іншого елемента дійсності замість даного, коли вони мають нерозривний зв'язок;
- 9) антонімічний переклад – переклад за допомогою антоніма ключового слова з одночасним включенням або виключенням заперечення;
- 10) конверсивна заміна – заміна відношення між елементами ситуації на протилежне;
- 11) цілісне перетворення – це корінна зміна способу опису ситуації, яка включає в себе декілька трансформацій одночасно [14, с. 72].

Перестановка

Перестановка як одна з форм перекладацької трансформації полягає у зміні розташування (послідовності) мовних елементів у перекладі в порівнянні з оригіналом і може впливати на слова, словосполучення, складні речення та окремі речення. Одним із найпоширеніших випадків перестановки є зміна порядку слів та словосполучень у структурі речення.

옛날 어느 마을에 심학규라는 봉사가 살았습니다 [26]. – «Давним-давно в одному селі жив незрячий, якого звали Сім Хаккю».

심 봉사 부부는 늦게서야 예쁜 딸을 하나 낳아, 청이라 이름 지었습니다 [26]. – «У подружжя, не зважаючи на похилий вік, народилась красуня-донька, яку вони назвали Чхон».

그러데 이 부부에게는 오랫동안 아이가 없었어요 [34]. «Однак це подружжя довго не мало дітей».

그래서 아이를 낳게 해달라고 정성껏 기도했어요 [34]. «Тому вони щиро молилися, щоб у них народилася дитина».

У перекладі тексту ми можемо виявити деякі важливі аспекти, які стосуються аглютинації корейської граматики, що базується на додаванні різних граматичних частин до окремих слів. Це створює специфічну будову речень у корейській мові.

소년은 퐁퐁 얼어붙은 강가로 가서 얼음에 구멍을 뚫어 놓고 간절히기도를 했지요 [17, с.12]. – «Хлопець пішов до замерзлої річки, викопав ополонку в кризі і щиро помолився».

У цьому реченні використовується аглютинація, і перекладено воно таким чином, щоб передати сутність оригіналу, але з урахуванням особливостей української мови. Наприклад, фразу 소년은 퐁퐁 얼어붙은 강가로 перекладено «хлопчик пішов до берегу замерзлої річки», де збережено зміст та структуру речення.

이렇게 추운 겨울에 잉어가 어디 있어요? [17, с.12] – «Де ховається короп такої холодної зими?»»

Не зважаючи на перестановку 이렇게 추운 겨울에 у кінець речення, збережено смисловий аспект, а структура речення більш схожа на притаманну українській мові, коли обставина розташована в кінці речення.

Як проілюстровано у вищезазначених прикладах, переклад не дотримується традиційного порядку слів корейської мови, де присудок завжди розміщується в кінці речення. Це відрізняється від української мови, де маємо більш вільний порядок слів. Однак через різницю у порядку слів між корейською та українською мовами перестановка в реченнях при перекладі необхідна.

Заміна

Заміна є найпоширенішим видом перекладацької трансформації. У процесі перекладу можуть бути змінені граматичні одиниці, такі як форми слів, типи синтаксичного зв'язку, частини мови, члени речення тощо, а також лексичні одиниці, що призводить до граматичних та лексичних заміні. Більше того, під заміну можуть потрапити не лише окремі слова, але й цілі конструкції.

Перейдемо до конкретних прикладів і проаналізуємо заміну форми слів, зокрема заміну числа іменника.

이 말을 하고, 황소는 자갈밭의 잡초를 하나하나 뽑기 시작했어요 [34]. – «Сказавши це, віл один за одним почав висмикувати бур'яни з кам'яного ґрунту».

Іменник 잡초 стоїть у формі однини, але в українському перекладі вживається іменник у множині – «бур'яни», що є наслідком заміни числа іменника. В корейській мові множина рідко вживається, відтак, у перекладі на українську мову використання множини є більш ймовірним.

Подальшим аспектом для розгляду буде заміна часових форм дієслова, тобто заміна теперішнього часу в корейській мові минулим часом під час перекладу на українську.

밭에 심은 보리가 자라려면 아직 몇 달을 기다려야 합니다. – «Ячмінь, який вони посіяли повинен був зійти лише через декілька місяців».

У корейському оригіналі вжито теперішній час (자라려면 - "має зрости"), щоб виразити умову або потребу. Український переклад використовує минулий час (повинен був зійти) для передачі того ж самого значення, але з врахуванням відповідного часу української мови. Така заміна відбувається для того, щоб український текст був граматично коректним та логічним для читача, з урахуванням особливостей часових форм в обох мовах.

Переклад корейських народних казок включає різноманітні заміни, зокрема, заміну іменників на займенники.

승상 부인은 쌀과 돈을 주면서 청이에게 자주 들르라고 당부했습니다 [26].
– «Вона дала їй гроші і рису і веліла відвідувати частіше».

Тут використана заміна «дружина радника» на займенник «вона» для уникнення тавтології та покращення структури речення.

노인은 나무가 시키는 대로 하였지요 [17, с.9]. – «Він виконав те, що веліло йому дерево».

У реченні можна замінити іменник "Старий" на займенник "він" та використати переклад "він зробив так, як веліло дерево".

심부름도 하고, 아버지의 지팡이를 잡고 길을 안내하기도 하였습니다. [26]
– «Вона виконувала дрібні доручення, супроводжувала його, показуючи дорогу».

Заміна іменника 아버지의 на займенник «його» допомагає уникнути повторення та зберігає логічність та зв'язок між частинами тексту.

Тож, використання заміни іменників на займенники є типовою практикою в перекладі для уникнення тавтології та покращення читабельності тексту. Ці заміни допомагають зберегти логічність та чіткість в перекладі, а також поліпшують загальну ясність і зрозумілість тексту для читача.

Наступним видом заміни є заміна займенника іменником.

그러나 빈손으로 돌아오는 남편을 보고 그녀는 한숨을 쉬면서 나물을 삶기 시작했습니다 [33]. – «Але побачивши Хинбу з порожніми руками, дружина тяжко зітхнула і почала варити трави».

Такі заміни відбуваються рідше, оскільки корейська мова має свою власну специфіку використання займенників, пов'язану зі статусом та статевою належністю мовців.

Далі розглянемо заміну іменника дієсловом.

아버지, 무슨 걱정이 있으세요? [26]– «Батько, що вас турбує?»

У даному випадку заміна викликана необхідністю адаптації до мовних особливостей української мови та збереження комунікативного ефекту. Деякі вирази, які звичайні для корейців, можуть вимагати заміни при перекладі для зручного сприйняття українським читачем.

Розглянемо деякі приклади заміни прислівника прийменником з іменником в корейській мові.

어느 날 흥부가 뜰에서 짚신을 만들고 있는데, 제비두 마리가 날아와 팔쥐 이야기 흥부의 머리 위를 빙빙돌며 지지배배 즐겁게 지저귀었습니다 [33]. – «Одного разу Хинбу майстрував у дворі соломяні личаки, аж раптом до нього з цвірінканням підлетіли ластівки і почали кружляти у нього над головою».

Цей приклад відображає використання прийменникових сполучень у перекладі звуконаслідувальних слів з корейської на українську мову.

한 사람이 북을 둥둥 치면서 무엇이라고 중얼거리더니, 청에게 다가와 팔쥐 이야기 말했습니다 [26]. – «Один з них почав з шумом бити в барабан, щось бурмотіти, а потім підійшов до Чхон і сказав».

Тут спостерігається заміна прислівника прийменником з іменником для досягнення логічного та зрозумілого перекладу.

숨기시면 너무 섭섭해요 [26]. – «Ви щось приховуєте і цим засмучуєте мене».

У прикладі заміни прикметника дієсловом спостерігаємо, як корейський прикметник *섭섭해요* перетворюється на дієслово для кращого вираження інтенсивності та емоційного відтінку в українському перекладі.

얼마나 좋은 일이나! – «Як же добре!» [17]

Приклад заміни прикметника з іменником прикметником свідчить про важливість вибору адекватного перекладу для збереження емоційної й смислової насиченості оригінального тексту.

이웃마을에 사는 장승상 댁에서도 청의 소문을 듣게 되었습니다 [26]. – «Чутка про Чхон дійшла до сусіднього села, де жив радник правителя і його дружина».

У цьому реченні, слово *장승상* – «чутка» перекладено як підмет, відтак виникла потреба змінити синтаксичну структуру для збереження логічності перекладу. Заміна прикметника з іменником для збереження емоційної й смислової насиченості оригінального тексту вимагає уважного підбору адекватного перекладу і, можливо, зміни синтаксичної структури для збереження логічності перекладу.

그래도 나무는 그가 오는 것이 좋았고 행복하였지요 [17, с.9]. «Але все таки дерево зраділо приходу чоловіка».

Заміна прикметника на дієслово дозволяє зберегти емоційну насиченість і точніше виразити стан дерева. Дієслово «зрадіти» передає не лише факт щастя, але й активну емоційну реакцію, яка більш відповідає контексту речення. Також вказана заміна займенника «він» на іменник «чоловік» допомагає уникнути надлишкових повторень та зробити речення більш лаконічним і зрозумілим. Таким чином, заміна прикметника на дієслово та займенника на іменник у

даному випадку допомагає покращити емоційну виразність та структурну чіткість перекладу.

또 비가 오는 날이면 어머니는 땅만 내려다보았어요 [17, с.28]. «Коли дощило, мама знову подивилася на землю».

Фразу 또 비가 오는 날 можна замінити на просте дієслово «дощить», що дозволяє зберегти смислову консистентність. Повний переклад буде «коли дощило, мама знову подивилася на землю».

Лексична заміна

У процесі лексичних замін у перекладі відбувається заміна конкретних слів чи виразів з оригінального тексту на аналогічні лексичні одиниці в перекладі, які можуть мати різну семантику та не мають точних словникових еквівалентів. Такі заміни можуть стосуватися конкретизації, генералізації або ґрунтуватися на причинно-наслідкових відносинах.

Під час перекладу текстів часто застосовується лексична трансформація, що включає заміну певних лексичних одиниць з оригінальної мови на відповідні лексичні одиниці у перекладі, які можуть мати подібне або відмінне значення. Такі трансформації можуть спричиняти виразність та збагачення мовлення.

하인들에게 끌려 나온 흥부는 집으로 돌아가면서 배고픈 아이들 생각에 마음이 많이 아팠습니다 [33]. – «Хинбу, виведений слугами, повертався додому і у нього стискалося серце, коли він думав про голодних дітей».

Фраза 마음이 많이 아팠습니다 перекладена "серце стискалося", що передає почуття персонажа більш виразно та глибше.

며칠이 지나자 둥지가 완성되었습니다. 그리고 새끼들이 태어났습니다 [33]. – «Через кілька днів гніздо було готове і народилися пташенята».

Слово 태어났습니다 змінено на "вилупились", що більш точно відображає процес вилуплювання пташенят із яєць.

У процесі перекладу перекладачі часто стикаються з ситуаціями, коли деякі елементи оригінального тексту не мають прямого еквіваленту в мові перекладу. Для вирішення цих ситуацій використовується прийом, відомий як компенсація. **Компенсація** полягає у передачі тієї ж самої інформації будь-яким іншим способом, навіть якщо це вимагає зміни структури чи місця у тексті, оскільки прямого еквіваленту немає.

그리고 심 봉사를 부원군으로 맞아들이고, 심 봉사에게 많은 재물과 하인들을 내려 주어 편안히 살 수 있게 해주었습니다 [26]. – «І він прийняв Сім Хаккю як свого тестя, надав йому багатство і слуг, щоб він міг жити спокійно»

Слово **부원군** не має прямого еквіваленту в українській мові. Це корейський титул, що відображає певний статус у королівській культурі. Отже, в перекладі використано слово "титул", що передає загальне значення цього поняття, забезпечуючи збереження смислу та логічного зв'язку тексту.

엉엉 울었습니다 [26]. – «Голосно розплакалась».

Слово **엉엉** не має прямого еквіваленту в українській мові, тому використовується слово "голосно", щоб передати основний сенс цього звуку під час плачу.

이 말을 들은 청의 귀가 번쩍 띄었습니다 [26]. – «Почувши це, Чхон зацікавилась».

Використано більш нейтральний вираз "зацікавилась", щоб зберегти семантичну складову без специфічних асоціацій з "відкриттям яскравих вух".

Корейська мова належить до аглютинативної групи мов, в яких афікси є ключовим елементом у лексичному та граматичному плані. У цих мовах афікси додаються до слів, що робить граматичні конструкції різноманітними [19, с.119]. Це значною мірою впливає на процес перекладу, оскільки вимагає значних трансформацій для відтворення тексту на іншій мові.

Лексичні трансформації

Лексична трансформація при перекладі з однієї мови на іншу передбачає зміни в словниковому складі або граматиці, зберігаючи при цьому семантичне значення тексту в оригіналі [16, с.26]. Ці зміни стосуються семантики та лексики, вони не обов'язково мають еквівалентність до слів у початковому тексті. Різні структури та слова кожної мови ускладнюють точний переклад тексту або розповіді.

У кожній мові існують лексичні відповідники, які пояснюють значення слова без використання словника. Ці відповідники можуть бути еквівалентними за змістом, але не завжди ідентичними, однак схожими за значенням. За формою відповідники можуть бути еквівокабульними, коли слова або словосполучення в перекладі збігаються з оригіналом, або нееквівокабульними, коли слова або словосполучення не належать до однієї частини мови [5, с.51].

Еквівалентність може бути повною або частковою: повні еквіваленти мають однакове семантичне значення, часткові еквіваленти відрізняються за семантичною частиною.

Мовознавці визначали різні види лексичних трансформацій. В. Н. Комісаров розглядав транскрипцію, транслітерацію і калькування як основні види [16, с.113]. Перекладацька транскрипція полягає у точному відтворенні букв з оригіналу, зберігаючи строгу відповідність між письмовими символами [16, с.113]. Транслітерація передбачає переведення іншомовного слова на букви мови, на яку виконується переклад. Калькування включає введення перекладачем слів, відсутніх у мові перекладу, або створення нових слів, запозичених з оригіналу.

Різноманітність лексичних трансформацій можна розділити на сім категорій [5, с.223].

Диференціація значень полягає у розрізненні значення слів, які мають широке семантичне поле [1].

아무도 대답하는 사람이 없었어요. – «Ніхто не знав».

У фразі 아무도 대답하는 사람이 없었어요 – «ніхто не відповів» слово 대답하는 можна замінити словом 알고 - «знали», щоб передати ідею відсутності знання

Конкретизація значень передбачає заміну слова або словосполучення більш загальним терміном. Це можна сприймати як вужчу інтерпретацію або гіпонімічну трансформацію. Наприклад, у корейській мові слово "배" може мати декілька значень: "корабель", "живіт" або "кінь", тому для точного розуміння потрібно враховувати контекст та замінити його менш загальним терміном у перекладі.

Конкретизація у перекладі означає заміну слова або виразу з оригінального тексту на слово або вираз з перекладу, які мають більш точне або вузьке значення.

고마운 말씀이지만, 제 아버지께서 앞을 보지 못하시니, 제가 잠시도 떠나 있을 수가 없습니다 [26]. – «Велике спасибі, але мій батько незрячий, тому я неспроможна залишити його хоча б ненадовго».

У реченні дві заміни є прикладом конкретизації. Словосполучення 고마운 말씀 «дякую за ваші добрі слова» замінено на "Велике спасибі", оскільки у контексті казки для дітей вживання "дякую за ваші добрі слова" виглядає неприродньо. Словосполучення 보지 못하시니 «не може бачити» замінено на «незрячий», що є більш точним еквівалентом української мови, враховуючи контекст та характер казки.

아주 추운 겨울날 한 소년이 슬프게 울고 있었어요 [17, с.12]. «Одного дуже холодного зимового дня сумно плакав хлопчик».

У першому реченні використовується конкретизація, яка відсутня в українській мові, а саме граматика 고 있다, що вказує на тривалу дію. Це може

бути перекладено як «одного дуже холодного зимового дня сумно плакав хлопчик».

그는 나무를 찾아와 밑동만 남겨 놓고 나무를 베어 팔았어요 [17, с.9].

«Він прийшов до дерева, зрубав його і продав, залишивши лише корінь».

У другому реченні використовується граматика 아/어/해 놓다, що вказує на те, що якась річ залишена в якомусь стані. В українській мові це може бути перекладено як «Він прийшов до дерева, зрубав його і продав, залишивши лише корінь».

Антонімічний переклад. Переосмислення трансформації в перекладі тексту виражається через заміну значення слів або виразів на абсолютно протилежні у мові призначення. Ця перебудова синтаксичної конструкції речення може зазнати змін, однак зберігається первісний сенс та інтенція тексту [12, с.29].

아버지, 기뻐하세요 [26]. – «Батьку, не журіться».

У реченні слово 기뻐하세요 «радійте» можна замінити на 슬프지 마세요 – «не журіться», щоб передати протилежне значення.

Крім того, антонімічний переклад може бути використаний для зміни виразів, які відображають негативність або складність.

봉사님 덕의 형편을 보니, 쌀 삼백석을 마련하기가 쉽지 않을 것 같은데, 그래도 할 수 있겠습니까? [26] – «Поглянувши на ваш будинок, не схоже, що ви можете легко знайти 300 сок рису, чи це не так?»

У вислові 쉽지 않을 것 같은데 – «не схоже, що легко» слово 쉽지 않을 можна замінити на 쉬울 – «легко», щоб передати протилежне значення.

Розглядаючи метод антонімічного перекладу, можемо відзначити, що він полягає у заміні слова на слово протилежного значення, проте з врахуванням відповідних конструкцій речення, щоб досягти того самого смислу [13, с.29].

아버지가 편찮으신데 어떤 약을 써도 소용이 없으니 어쩌면 좋지? [17, с.12] «Батько не здоровий, і які б ліки він не пив, вони йому не допомагають».

Дослівний переклад "Батько хворий" можна замінити антонімічним перекладом "Батько не здоровий". Такий підхід дозволяє точніше відтворити протилежне значення та зберегти смислову консистентність у перекладі.

Генералізація передбачає заміну слова чи виразу оригіналу ширшим або загальним терміном у перекладі, тоді як конкретизація включає вузьке тлумачення слова чи виразу оригіналу за допомогою більш специфічного виразу у перекладі.

목에 풀칠을 하면서 근근히 하루하루를 지냈습니다 [33]. – «Борючись за виживання, сім'я Хинбу жила в бідності і ледве зводила кінці з кінцями».

Вираз 목에 풀칠 було замінено на більш широке тлумачення "боротьби за виживання". Це дозволяє передати ширший контекст боротьби з важкими умовами.

심 봉사 부부는 늦게서야 예쁜 딸을 하나 낳아, 청이라 이름지었습니다 [26]. – «У подружжя, не зважаючи на похилий вік, народилась красуня-донька, яку вони назвали Чхон».

Вираз 늦게서야 замінено на «похилий вік», що дозволяє краще передати ідею пізнього народження дитини, що сталося поза очікуванням.

Однією з перекладацьких стратегій є використання причинно-наслідкових зв'язків для заміни фраз, які відображають відсутність дії чи знання.

아무도 대답하는 사람이 없었어요 [34]. – «Ніхто не знав».

У фразі 아무도 대답하는 사람이 없었어요 – «ніхто не відповів» слово 대답하는 можна замінити словом 알고 - «знали», щоб передати ідею відсутності знання.

그 뒤 소년의 아버지는 병이 나아 소년과 함께 행복하게 살았대요 [17, с.13]. – «Після цього батько хлопчика одужав, і жили вони довго та щасливо».

Дослівний переклад "Жили з сином щасливо" може не відобразити повністю сутності українського мовного контексту. Тим більше, в українських казках та літературних творах використовується вже встановлений фразеологізм "і жили вони довго та щасливо", який передає концепцію тривалого та благополучного життя. Такий підхід до перекладу дозволить зберегти зміст оригіналу та врахувати особливості прийняття текстів українською мовою.

목에 풀칠을 하면서 근근히 하루하루를 지냈습니다 [33]. – «Борючись за виживання, сім'я Хинбу жила в бідності і ледве зводила кінці з кінцями».

Вираз 목에 풀칠 було замінено на більш широке тлумачення «боротьба за виживання. Ця заміна дозволяє уникнути дослівного перекладу, який може бути менш зрозумілим для читача, та передає основну ідею оригінального тексту - важкі умови, у яких доводилося жити сім'ї Хинбу. Такий переклад підкреслює елемент боротьби та важкості у житті сім'ї, що додає глибини і виразності перекладу.

Цілісне перетворення в перекладі означає абсолютну зміну структури речення, зберігаючи при цьому його первісний зміст. Цей метод ефективний у перекладі ідіоматичних виразів, де зміна форми не впливає на семантику [13, с.29].

Розглянемо приклади цілісного перетворення конструкцій речень з використанням відповідних адаптацій, що зберігають смислову непорушність та логічну послідовність тексту.

너는 마음이 참 착하구나. 나를 가져 가 약으로 쓰도록 해 [17, с.13]. – Ти добрий душею. Візьми мене з собою, і я вилікую твого батька».

Фразу «Використай мене як ліки» можна адаптувати до «Я вилікую твого батька», що точніше виражає сенс та дію у контексті оповідання. Також можна змінити перше речення на «Ти добрий душею», що зберігає смислову

консистентність та структуру речення. Отже, адекватний переклад цього речення буде «Ти добрий душею. Візьми мене з собою, і я вилікую твого батька». Такий переклад враховує контекст розповіді та зберігає його змістову послідовність.

잉어야, 고맙다! 정말 고마워 [17, с.12]. – «Коропе, ти допоміг мені! Дуже дякую тобі за це».

Речення можна змінити фразу «Дякую коропе» на «Коропе, ти допоміг мені!», враховуючи контекст казки, де короп виявився помічником хлопчика. Збереження такого контекстуального значення у перекладі є важливим для відтворення суті оповідання. Отже, повне речення відповідно буде «Коропе, ти допоміг мені! Дуже дякую тобі за це».

너는 마음이 참 착하구나. 나를 가져 가 약으로 쓰도록 해 [17, с.13]. – «Ти добрий душею. Візьми мене з собою, і я вилікую твого батька».

Компенсація втрат у процесі перекладу полягає в заміні втрачених слів або виразів еквівалентами, які майже не відрізняються за змістом від оригіналу. Цей метод дозволяє уникнути втрати семантики у перекладі [4, с.56].

그리고 심 봉사를 부원군으로 맞아들이고, 심 봉사에게 많은 재물과 하인들을 내려 주어 편안히 살 수 있게 해주었습니다 [26]. – «Він подарував йому титул, багатства, слуг, і дозволив Сім Хаккю жити в мирі та спокої».

В українській мові не має прямого еквіваленту для слова «부원군». Це слово означає корейський титул, що відображає певний статус у королівській культурі. Отже, в перекладі використано слово «титул», що передає загальне значення цього поняття, забезпечуючи збереження смислу та логічного зв'язку тексту.

У контексті перекладу, додавання та вилучення слів є простими, але важливими засобами забезпечення адекватності перекладу. Іноді для збереження цілісності тексту необхідно внести корективи шляхом додавання або вилучення слів з речення. Додавання слів полягає в інтеграції нових слів або словосполучень, що не містилися в оригіналі для кращого звучання та

природності перекладу. Вилучення передбачає скорочення кількості слів у реченні, проте зберігає значення, що було в оригіналі.

У процесі перекладу тексту виникає необхідність вирішення різних проблем, пов'язаних з відсутністю еквіваленту певних елементів мови оригіналу у мові перекладу. Одним із таких прийомів є **вилучення**, яке передбачає усунення з тексту перекладу плеонастичних або тавтологічних лексичних елементів, які є частинами імпліцитного смислу тексту. Цей прийом виправданий з точки зору адекватності перекладу та вимагає уважного підходу перекладача для того, щоб уникнути спотворень або зменшення обсягу оригінальної інформації.

콩쥐와 팥쥐 이야기 아버지는 너무 슬퍼서 한없이 울었어요 [34]. – «Кхончві з батьком гірко плакали від горя, що на них звалилось.»

Словосполучення "горе, що на них звалилось" було додане для підсилення виразності тексту.

새엄마는 팥쥐라는 여자 아이를 데리고 들어왔어요 [34]. – «Мачуха привела в будинок свою доньку на ім'я Пхатчві».

Додано вираз "в будинок", оскільки у оригіналі ця інформація відсутня.

이 소식을 전해 들은 노인이 소년에 집을 찾아왔어요 [17, с.12]. – «Прийшовши почути цю новину, старий чоловік невдовзі відвідав будинок хлопчика».

Переклад вказує на наявність прийому додавання в оригіналі. Оригінальний текст «이 소식을 전해 들은 노인이 소년에 집을 찾아왔어요» буквально означає «Старий чоловік прийшов до будинку хлопчика, щоб почути цю новину». У перекладі відбулося додавання фрази "прийшовши", що розширює смисловий контекст і підкреслює послідовність подій у часі.

어느덧 소년은 청년이 되었고 나무도 크게 자랐어요 [17, с.9]. – «Хлопчик виріс».

Речення можна спростити до "Хлопчик виріс", оминаючи зазначення про перетворення його на юнака.

벼 세 가마니를 찢는 일은 한 달도 더 걸리는 아주 힘든 일이었어요 [26].

– «Але стільки рису і за місяць не перебереш».

Опущено частину про "дуже складну роботу", оскільки це очевидно з контексту. Такий підхід дозволяє уникнути зайвих деталей та забезпечити більш конденсований переклад.

벼 세 가마니가 눈 깜짝 할 사이에 쌀로 변했어요 [26]. – «Вони миттєво перебрали все зерно».

Опущено згадку про точну кількість рису для уникнення тавтології та надмірності. З контексту зрозуміло, що йдеться про швидкість, з якою було перебрано зерно.

그리고 동네에서 모든 곳은 일을 도맡아 하면서 열심히 돈도 벌고 먹을 것을 얻어 왔지만, 항상 가난하였습니다 [33]. – «І хоча він важко працював, щоб заробити гроші та отримати їжу, виконуючи всю брудну роботу, але сім'я ледь зводила кінці з кінцями».

Опущена частина про роботу "по сусідству", оскільки це не є ключовою інформацією для розуміння ситуації.

Лексичне розгортання

그리고 그 나무 한테 놀러오는 귀여운 소년이 있었지요 [17]. – «А був там хлопчик, що приходив гратися до дерева».

У фразі просте слово "хлопчик" розширюється до "хлопчик, що приходив гратися до дерева", надаючи більше контексту та деталей.

여우는 살을 빼어 훌쩍하게 한다음에 들어가기로 해요 [17]. – «Лис вирішив схуднути, щоб увійти».

Фраза "схуднути" є стислим виразом для процесу навмисної втрати ваги.

Стилістична нейтралізація

여우는 탄식하며 말하였지요 [17]. – «Лис зітхнув».

Трансформація драматичної сцени у менш виразну форму відбувається у реченні, де потенційно драматичні чи емоційні вирази спрощуються до простого зітхання та мовлення.

Стилістична спеціалізація

허허, 왜 이렇게 몸이 무겁고 입맛이 없을까? [17] – «Ох, чому я так важкий і без апетиту?»

Використовуються вигуки та риторичні запитання для додання особистісного та емоційного шару, роблячи занепокоєння імператора більш живим.

Логічний розвиток

농부는 가장 큰 무를 들고 원님을 찾아갔어요 [17]. – «Фермер взяв найбільшу редьку і пішов до пана».

У цьому випадку фермер приносить велику редьку як подарунок панові, що логічно веде до того, що пан відповідає щедро, даючи йому корову в нагороду. Цей приклад показує логічний розвиток від вдячності до щедрості.

Конверсивна заміна

꿀꿀, 꿀꿀, 꿀꿀! [17] – «Хрю, хрю, хрю!»

У цій історії свиня гавкає всю ніч, сподіваючись здобути любов бабусі, але замість цього бабуся вважає, що свиня хвора і викликає лікаря. Це конверсивна заміна, де дія, яка мала на меті викликати симпатію, перетворюється на дію, що спричиняє лікування.

Цілісне перетворення

윤노인은 들어라. 내일 정오에 이 마을에서 가장 부자인 사람이 죽게 될 것이다. 그러니 미리 준비하여 장례식을 성대하게 치르도록하여라 [17]. – «Послухай, Юн, завтра в обід у вашому селі помре найбагатша людина. Тому готуйся і проведи розкішний похорон».

У цьому фрагменті Юн, вважаючи себе найбагатшим у селі, готується до власної смерті. Але насправді вмирає найбідніший житель села. Цей сюжетний поворот включає кілька трансформацій: неправильне тлумачення сну, неправильну підготовку до смерті та раптове усвідомлення реальності, яке змінює усе його розуміння багатства.

Відповідно до О. О. Селіванової, до синонімічних замін також відносяться метафоричні трансформації, або заміни, що мають метафоричний характер. Вони відображають авторський намір передати певний контекст, наближаючи семантичні асоціації між перекладеним словом та оригіналом. До таких трансформацій можна віднести реметафоризацію та деметафоризацію. Реметафоризація відбувається в процесі заміни звичайного слова на метафору у перекладі, коли це призводить до покращення звучання та природності тексту. Деметафоризація передбачає заміну метафори у оригіналі на звичайне слово в перекладі, особливо коли метафора виявляється важкою для перекладу або недоречною [20, с.55].

Отже, одним з найбільш ефективних методів перекладу є лексична заміна. Цей метод важливий у перекладі казок, де специфічні культурні реалії та контекстні значення можуть не мати прямих еквівалентів в метамові.

Лексична заміна використовується для передачі культурно-специфічних елементів, що включають символіку, традиції, а також певні реалії, які не існують у цільовій культурі. Використання лексичної заміни необхідне для перекладу ідіом або фразеологічних виразаів, які вимагають не просто дослівного перекладу, а адаптації з метою збереження їхньої виразності та емоційного заряду в мові перекладу.

Цей метод показує високу ефективність у забезпеченні культурної адаптації тексту та збереженні його літературної краси і глибини, що є критично важливим для збереження унікальності літературних казок.

2.3 Потенційні труднощі перекладу та способи їх подолання

Лексична адаптація з корейської на українську мову виявляється складною через характерні особливості корейської мови. Ці особливості можна узагальнити до п'яти ключових аспектів.

Перша особливість полягає у високій частоті використання запозичень з інших мов. Значна частина запозичень у корейській мові має китайське походження, а саме близько 75%. Процес запозичення передбачає інтеграцію іншомовного елемента у мову, переважно слова, яке відображає соціальні, економічні та культурні зв'язки з іншими націями. Запозичення з китайської мови, головним чином, пов'язані з історичними зв'язками з Китаєм, спільною культурою та фактом, що до XV століття Корея використовувала виключно китайські ієрогліфи. Навіть на сьогоднішній день китайські ієрогліфи широко застосовуються в Республіці Кореї, хоча маловживані в Корейській Народно-Демократичній Республіці через політику припинення використання іноземних мов.

Деякі слова, походження яких китайське, не набувають нових семантичних відтінків в корейській мові, як це часто відбувається при лексичних запозиченнях, а залишаються зі своїми традиційними значеннями. Навіть термін 한국 [хангук] «Корея», який з'явився у корейській мові, має походження з китайської. Так само як і слова 신랑 [шіллан] «наречена», 신부 [шінбу] «наречений», 상추 [санчу] «лист салату», 배추 [печу] «пекінська капуста», 심장 [шімчан] «серце», 마음 [маим] «серце, душа» та інші. Велику роль у процесі запозичень зіграв вплив японської мови під час періоду, коли Японія мала контроль над Кореєю від 1910 до 1945 року. Протягом цього періоду японська мова активно впливала на мову та культуру корейців. До прикладів цього впливу можна віднести слова 카타나 [кхатана] катана, 와이셔츠 [уаішьочі] сорочка, 사쿠라 [саккура] сакура, 사시미 [сашімі] сашімі.

Ефективний переклад з корейської на українську мову в значній мірі базується на глибокому розумінні перекладачем лексичного складу корейської мови, яка використовується практично у всіх сферах життя. Другою особливістю є різноманітність діалектів на Корейському півострові. Окрім відмінностей у літературній та розмовній мові на Корейському півострові, виділяється п'ять основних діалектів корейської мови. Наприклад, в північнокорейських діалектах вживається «цокання», у той час як в південнокорейських – «чокання». Наприклад, слово «добре» (잘 [чаль]) у північнокорейському мовленні вимовляється як «цал», а слово «маленький» (작다 [чакта]) – як «чакта». Це пояснюється давньокорейськими варіантами звуків ㅈ [ч] та ㅊ [чх], які змінилися у північнокорейських діалектах на ㅊ [ц] та ㅑ [цх], відповідно.

Аналізуючи лексичні особливості мови казок, І. Пешкова визначає п'ять ключових елементів корейської мови, які варто врахувати у перекладі:

- 1) Велика кількість іншомовних запозичень, з яких близько 75% становлять слова китайського походження (한자).
- 2) Різноманітність діалектів (сатурі) на Корейському півострові. Крім різниці між корейською літературною та розмовною мовами в Корейській Народно-Демократичній Республіці та Республіці Корея, існують шість основних діалектів корейської мови, які слід врахувати при перекладі.
- 3) Ідіоми, жаргони, розмовна лексика, евфемізми, термінологія та архаїзми.

Ідіоми, або ідіоматичні вирази, в корейській мові можуть мати корейське (국수를 먹다 [куксуриль мокта] – «одружитися») або західне (판도라의 상자 [пхандорае санча] – «скринька Пандори») походження [19].

Евфемізми в корейській мові використовуються для заміни неприпустимої лексики у певних контекстах. Вони вважаються одними з найважчих елементів у перекладі, оскільки їх використання вимагає глибокого розуміння культури та

суспільства. Прикладами можуть служити слова, які звучать схоже на «смерть», тому їх іноді замінюють на інші варіанти, наприклад, «F» у розмові про 4-й поверх.

Корейська мова відзначається наявністю багатьох архаїзмів, які виникли внаслідок прибирання китайських запозичень та проникнення нових сучасних термінів. Наприклад, 옛말 [єнмаль] (말 [маль]) "мова" є одним із таких прикладів. Переклад таких архаїзмів потребує глибокого розуміння не лише мови, але й культури.

4) Присутність форм ввічливості.

У сучасній корейській мові формальний стиль виявляється через чотири рівні шанування слухача. Два з них – дуже високий (ачжунопхім) та звичайний високий (йесанопхім) – є шанобливими формами особистого ставлення. Кожен з них має свою відповідну ввічливу форму. Наприклад, дуже високий рівень передбачає використання дуже високої ввічливості, тоді як звичайний високий – використання грубшої, але все ще ввічливої форми.

Неввічливі форми особистого ставлення до співрозмовника включають звичайний низький (йссаначчум) та дуже низький рівень (ачжуначчум), які можуть бути фамільярними або грубими. Ці рівні, як зауважує Чхве Хйонбе, відповідають рівням, виокремленим у минулі часи.

Багато граматик спрощують систему ввічливості до цих чотирьох рівнів, але деякі дослідники розглядають п'ять або навіть шість рівнів [Со Чжонгсу].

У неформальному стилі (пikйоксікчхе) існують ввічлива та неввічлива форми. Зазвичай висока форма (хейочхе) використовується як ввічлива, тоді як інтимна форма (хечхе) є неввічливою. Розмежування між цими двома рівнями ввічливості найчастіше виявляється у солідарних відносинах, ніж у відносинах між старшими та молодшими.

5) Наявність специфічної лексики: звуконаслідувальна лексика, що імітує звуки, образонаслідувальна лексика, яка описує певні дії. Наприклад, слова 깨작깨작 «кечжак-кечжак» вказують на споживання їжі без

особливого бажання, 쿨쿨 «кхуль-кхуль» – на дрімання, а 으르엉 «ирион» – на ричання тигра та інші. [19, с. 3].

Корейська мова має спеціальну лексику, яка відображає особливості корейської культури. Ця лексика зустрічається у фольклорі, дитячій літературі та усному мовленні. Наприклад, звуконаслідувальні слова, як 벌컥벌컥 [болькхок болькхок] (звук при ковтанні води), демонструють багатогранність корейського мовного виразу.

Особливості перекладу корейських казок на українською мовою також зумовлені наступними чинниками:

1. Граматичні особливості. Відмінності в граматичній структурі корейської та української мов – одне з перших джерел складнощів. Корейська мова має SOV (підмет-додаток-дієслово) порядок слів, натомість українська – SVO (підмет-дієслово-додаток). Це потребує від перекладача не лише зміни порядку слів, але й ретельного вибору синтаксичних конструкцій, щоб зберегти сенс та природність мови.

2. Лексичні відмінності. Існує багато корейських слів та фраз, які не мають прямих еквівалентів в українській мові. Це стосується як повсякденної лексики, так і специфічних фольклорних термінів. Перекладач може використовувати контекстуальний переклад, калькування або пояснення, щоб максимально точно передати значення оригіналу.

3. Культурні відмінності. Корейські казки містять багато культурних деталей, які можуть бути незрозумілі українському читачеві. Це стосується історичних реалій, традицій, вірувань та менталітету. Перекладач має чітко розуміти ці особливості та знаходити способи їх пояснення або адаптації до українського контексту.

4. Нестача перекладних ресурсів. Наразі існує не так багато якісних перекладів корейських казок українською мовою. Це зумовлює певні труднощі для перекладачів, які змушені використовувати англійські переклади як джерело або самостійно досліджувати корейську мову та культуру.

5. Специфіка фольклорних текстів. Фольклорні тексти, до яких належать казки, мають свої особливості, що ускладнюють переклад. Це стосується архаїзмів, діалектизмів, фразеологізмів та інших стилістичних елементів, які потребують спеціальних знань та досвіду.

До основних способів подолання викликів відносяться:

- Глибоке вивчення тексту оригіналу. Перекладач має ретельно проаналізувати текст, щоб зрозуміти його контекст, культурні особливості та авторський стиль.
- Використання різноманітних перекладних стратегій. Залежно від контексту та складності фрагмента, перекладач може використовувати дослівно, адаптивний або контекстуальний переклад.
- Звернення за допомогою до фахівців. Перекладачі можуть співпрацювати з носіями корейської мови, фольклористами, лінгвістами та іншими фахівцями, щоб отримати необхідні знання та консультації.
- Дотримання високих стандартів перекладу. Переклад має бути не лише точним, але й читабельним, цікавим та емоційно-насиченим.

Переклад корейських казок – це складне, але цікаве завдання, яке потребує знань, досвіду та творчого підходу. Завдяки ретельному опрацюванню вищезазначених викликів та використанню рекомендованих перекладних стратегій можна створити якісний переклад, який буде цікавим українському читачеві.

Висновки до другого розділу

У дослідженні корейських казок використовуються комплексні методи лінгвістичного та літературного аналізу для вивчення лексико-семантичних особливостей казок та їх впливу на процес перекладу. Аналіз заснований на порівняльному методі, що дозволяє виявити культурно специфічні елементи та знайти оптимальні шляхи їх передачі в українському перекладі.

Переклад корейських казок виявився складним та творчим процесом, у ході якого необхідно досягати адекватності та еквівалентності між оригіналом та перекладом, зберігаючи при цьому літературну цінність та культурні особливості твору.

Адаптація та переклад культурних елементів вимагають глибокого розуміння корейської культури для ефективного перенесення їх українському читачеві. Підбір відповідних стратегій перекладу залежить від конкретного тексту, його структури та особливостей.

Адаптація та переклад культурних елементів розглядається як ключовий аспект, що вимагає глибокого розуміння корейської культури, звичаїв та символіки для ефективного перенесення цих елементів у контекст української культури. Це забезпечує збереження автентичності та сприйняття казок у новому лінгвістичному та культурному середовищі.

Проблематика перекладу казок включає в себе збереження естетичних, стилістичних та емоційних аспектів оригіналу, врахування етичних аспектів перекладу, що стосуються відтворення культурно-чуттєвих елементів без спотворення чи втрати глибинного змісту. Перекладачам слід уникати літературної фікції, а зосередитися на вірному відтворенні сенсу та настрою оригіналу.

Процес адаптації казок до українського культурного контексту відбувається завдяки підбору еквівалентів для специфічних корейських реалій, що дозволяє українському читачеві краще зрозуміти та сприйняти оригінальний зміст і водночас зберегти автентичність оповіді. Компенсація дозволяє вносити

необхідні зміни для збереження семантичного змісту та емоційного впливу тексту, коли прямий переклад неможливий через мовні та культурні бар'єри.

Основні методи, використані у дослідженні, включають зіставний аналіз оригінальних та перекладених текстів, структурно-семантичний аналіз, а також типологічне порівняння мов, що дозволяє виявляти ключові лексичні та семантичні розбіжності, які можуть впливати на переклад.

Однією з часто використовуваних стратегій є лексичні трансформації, що включають заміну слова на інше для забезпечення адекватності та збереження смислу оригіналу у перекладі.

Найчастіше у досліджуваних корейських казках було застосовано лексичну трансформацію вилучення. Це характеризує кардинально різну логіку викладення подій у корейських казках на відміну від українських. Використання вилучення виправдано наближенням перекладу до правил української мови, однак із максимальним збереженням змісту та сюжету твору.

Для ефективної передачі культурних елементів використовується адаптація, що дозволяє українському читачеві краще зрозуміти та сприйняти оригінальний зміст, зберігаючи при цьому автентичність оповіді. У процесі перекладу, особливо при адаптації культурних елементів, важливо уникати стереотипних підходів та покликать до загальних уявлень про певну культуру. Кожна казка має свої унікальні особливості, які варто враховувати для точного та глибокого перекладу.

Компенсація дозволяє вносити необхідні зміни для збереження семантичного змісту та емоційного впливу тексту, коли прямий переклад неможливий через мовні та культурні бар'єри.

Найкращою стратегією вважається поєднання лексичних та граматичних трансформацій, а також адаптація культурних елементів, які разом дозволяють досягти високого рівня адекватності та еквівалентності перекладу, зберігаючи при цьому літературну цінність і культурні особливості оригіналу. Такий підхід забезпечує збереження емоційної насиченості та культурної ідентичності

оригіналу у перекладі, що є ключовим для успішного передачі міжкультурного спілкування та взаєморозуміння.

Перекладачам рекомендується використання адаптивних перекладацьких стратегій, зокрема врахування культурно-специфічних аспектів, що включає збереження емоційної насиченості та культурної ідентичності оригіналу.

ВИСНОВКИ

Відповідно поставлених завдань, ми дослідили тематику, структурні та типологічні особливості корейської казки, виокремили основні типи казок та систему персонажів; охарактеризували лексико-семантичні особливості корейських казок та проаналізували перекладацькі методи та трансформації українського перекладу та труднощі, пов'язані з перекладом корейських казок.

Проведено детальний аналіз лексико-семантичних особливостей корейських казок, що включав вивчення мовних засобів, символів, метафор та інших стилістичних фігур, характерних для корейської наративної традиції. Дослідження дозволило виявити унікальні мовні елементи, які відіграють ключову роль у передачі культурних, філософських та естетичних значень текстів казок.

Завдання систематизації та класифікації виявлених особливостей було виконано шляхом розробки категоріального апарату, що охоплює різні аспекти лексико-семантичного аналізу. Було класифіковано типи лексичних трансформацій, використовуваних у перекладах, та визначено механізми культурної адаптації текстів. Це дозволило організувати зібраний матеріал у структуровану форму, що сприяє кращому розумінню процесів, що відбуваються при перекладі.

На основі систематизованих даних було проведено аналіз українських перекладів казок з їхніми корейськими оригіналами.

Аналіз виявив як успішні приклади адаптації, так і моменти, де перекладачам не вдалося повністю передати глибину оригінального змісту або культурні нюанси. Було виявлено ключові виклики, з якими стикаються перекладачі, та запропоновано можливі шляхи їх подолання.

Перш за все, детальне дослідження лексико-семантичних елементів корейської мови у контексті казок демонструє, що кожна мовна одиниця несе у собі не лише пряме значення, але й глибокий культурний відтінок, що зумовлений історичними, соціальними та культурними аспектами корейського суспільства. Переклад таких елементів вимагає не тільки високої мовної

кваліфікації, але й ґрунтовного розуміння культурних контекстів, що забезпечують адекватну інтерпретацію та відтворення змісту в цільовій мові.

Аналіз методів і прийомів перекладу, включаючи перестановку та заміну, підкреслює необхідність адаптивного підходу до перекладацької практики. Це дозволяє не тільки зберігати лексичну та семантичну цілісність тексту, але й враховувати культурно-специфічні аспекти, зберігаючи при цьому емоційну насиченість і глибину оригіналу. Було виявлено, що кожен метод і прийом перекладу має свої обмеження і вимагає глибокого розуміння контексту для ефективного застосування.

Лінгвокультурна адаптація виступає як ключовий елемент успішного перекладу, акцентуючи на важливості не лише мовної, але й культурної конгруентності між оригінальним текстом і його перекладом. Така адаптація вимагає від перекладача не лише здатності до глибокого аналізу тексту, але й емпатії та інтуїції для визначення найтонших культурних нюансів.

Етичні аспекти перекладу виокремлюють важливість відповідального ставлення до культурної ідентичності оригінальних текстів, підкреслюючи необхідність поваги до авторського задуму та культурних цінностей, вкладених у казки. Це зобов'язує перекладачів до максимально обережного й поважного відтворення культурного змісту, водночас адаптуючи його для розуміння та сприйняття у новому культурному контексті.

Загалом результати дослідження підкреслюють складність та багатогранність перекладу корейських казок українською мовою, вказуючи на необхідність глибокого міжкультурного розуміння, лінгвістичної компетентності для досягнення високої якості перекладу, необхідність постійного вдосконалення перекладацьких стратегій, розвитку міжкультурної комунікації та глибокого розуміння мовних та культурних аспектів для досягнення успішних результатів у цій складній сфері перекладу та адаптації літературних творів.

Висвітлені результати сприяють подальшому розвитку перекладацької теорії та практики, зокрема у сфері міжкультурної комунікації та адаптації

літературних творів, спонукаючи до пошуку нових методів взаєморозуміння між різними культурами через мову та літературу, а також до розробки інноваційних стратегій перекладу, що враховують найсучасніші технології та потреби сучасного читача.

Список використаних джерел

1. Андрієнко Т.П. Стратегії відтворення іншомовних елементів у мовленні персонажів художнього твору. Сер.: журнал "Філологічні трактати" №4, Суми: СумДУ, 2012. – С. 11-17.
2. Бахов І. С. Роз'яснення у виведенні імпліцитного смислу в перекладі. Перекладознавство та міжкультурна комунікація. № 4. 2018. С. 70-77.
3. Бик І. С. Теорія і практика перекладу. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2005.
4. Володіна Т. С., Рудківський О. П. Загальна теорія перекладу. Київ: КНЛУ. 2017.
5. Девіцька А.І., Курах Н. П., Сідун Л. Ю. Теорія та практика перекладу (К. філ. наук.) Ужгородський національний університет, Ужгород. 2022.
6. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. – Львів: Видавництво при Львівському державному університеті видавничого об'єднання "Вища школа", 1983.
7. Кінджибала О. С. Сюжетно-типологічні особливості корейських народних казок. Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство): зб. наук. праць. Дрогобич, 2020. № 14. 222 с.
8. Кінджибала О. Корейська фольклорна та літературна казка як лінгвoseмітичний знак у дослідженнях західних учених. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. № 54, 2011. С. 225-236.
9. Клименко Н. Ф. (2008) Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго.
10. Кобелянська О. І. Комунікативний потенціал і критерії відбору японської оноματοпоетичної лексики в лінгводидактичних цілях / О. І. Кобелянська // Сходознавство. – 2014. – № 68. – С. 48-65.
11. Ковальчук Ю. А. Країнознавство: Корея: навч. посібник. К: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011.
12. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад)(5-те вид.). Вінниця: Нова книга. 2017.
13. Литвин І. М. Перекладознавство. Черкаси: Ю. А. Чабаненко. 2013. 288 с.

14. Лузанова Л. Перекладацькі трансформації як засіб досягнення адекватного перекладу. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах. – Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2016.-С. 70-74.
15. Любов В. А. Перекладацькі трансформації: дефінітивний характер та проблема класифікації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, 4(43) 72-74. 2019.
16. Мамрак А. В. Вступ до теорії перекладу. Київ: центр учбової літератури. 2009.
17. Но Йон Хе, Лі Мьон Сук, Лі Сон Джун 한글학교 학생용 동화로 배우는 한국어. Сеул: 한국문화교육총서 발행위원회. 2006.
18. Охріменко В. О. Семантичні особливості оноματοпеїчної лексики у сучасній корейській мові / В. О. Охріменко // Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер. : Філологічні науки (мовознавство). - 2016. - № 5(2). - С. 61-64.
19. Пешкова І.С. / Лексичні особливості корейської мови та їх значення для перекладу на українську мову / КНЛУ / 2011, с.4. 5. Теорія літератури. – М., Наука, 1995. – 495 с., с. 234.
20. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія / О.О. Селіванова. – П.:Довкілля-К., 2011. – 844 с.
21. Тараненко О. В. Роль казки в становленні сприйняття художнього твору : дис. на здобуття ступеня канд. філол. наук / О. В. Тараненко. – Донецьк, 1999.
22. Aarne A. The Types of The Folktale. A classification and bibliography Antti Aarne's Verzeichnis der Märchentypen Translated and enlarged by Stith Thompson. Helsinki : Suomalinen Tiedakatemia, 1961. 588 p
23. Gale J. Korean folk tales: imps, ghosts and fairies. N Y : E. P. Dutton & CO, 1993. 233 p.
24. Hulbert H. Korean Folk-tales. Transactions of the Korea Branch of the Royal Asiatic Society. Seoul: Methodist Publishing House, 1902. Vol. II. Part II. P. 45–79.
25. Propp, V. Ya. Folklore and Reality: selected articles. 1988.

26. The Story of Sim Cheong Darakwon Korean Readers. Korea: Darakwon, 2021. 110 p.
27. 김 호 근. 윤열수.홍시와 어머니,한국호랑이, 열화당, 1986. 280 쪽
28. 이 간 원.조선의 호랑이. 학민사, 1993.
29. 한국전래 동화집 3. 땅속 나라 도둑 귀신. 이원수.창작과비평사. 2001. 244 쪽.
30. 황 정 화. 한국호랑이 민담연구.전남대 석사학위논문.1990.16-17 쪽
31. 최남선.조선 역사 및 민속사상의 혼.한국의 호랑이, 열화당, 2003. 459 쪽
32. 최인학, 한국민담의 유형, 인하대학교출판부, 1994. 518 쪽
33. 엄마랑 아기랑 전래동화 사운드북 : 흥부와 놀부, 그린키즈, 2015. 14 쪽
- 34.정의명. 콩쥐팥쥐. 예림당, 2006. 104 쪽
35. 문금현. 국어의 관용 표현 연구, 서울대학교 박사학위논문, 1999.
36. 한국 브리태니카. 8 권. 서울: 삼화출판사, 1993.